Đắk Lắk Cuối tuần

NĂM THỨ HAI
SỐ: 422
Ngày 8/11/2026

Tòa soạn: 23 Lê Duẩn, P. Buôn Ma Thuột
Điện thoại: 0262.3852383 - **Fax:** 0262.3810451
Email: toasoan.baodaklak@gmail.com
www.baodaklak.vn

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH ĐẮK LẮK - TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TỈNH ĐẮK LẮK

ĐƯA NGHỊ QUYẾT CỦA ĐẢNG VÀO CUỘC SỐNG

PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA VÀ CON NGƯỜI ĐẮK LẮK

TRANG 2+3



Nhịp chiêng trên thác Dray Nur. *Ảnh:* **Hữu Hùng**

Chong đèn dầu ĐÓNG CHẤN

Khi chiều buông, trên đầm Ô Loan (xã Ô Loan), những người làm nghề đóng chấn lại chuẩn bị ngư cụ, chèo sõng ra đầm, bắt đầu một đêm mưu sinh.

TRANG 12





BÁO ĐẮK LẮK PHÁT HÀNH THỨ HAI, THỨ BA, THỨ TƯ, THỨ NĂM, THỨ SÁU, CUỐI TUẦN, NGUYỆT SAN & BÁO ĐẮK LẮK ĐIỆN TỬ

PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA

Trong không gian phát triển mới, tỉnh Đắk Lắk đứng trước yêu cầu vừa gìn giữ, phát tạo và mở rộng hội nhập. Từ nền tảng tư tưởng đến thực tiễn phát triển, hành trình

Từ ngọn đuốc năm 1946...

Lan Anh - Như Quỳnh



Nghệ sĩ Ưu tú Vũ Lân giao lưu, hướng dẫn học sinh Trường THPT Chu Văn An trải nghiệm đánh cồng chiêng. *Ảnh:* Anh Quỳnh

Tám thập kỷ sau Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ Nhất năm 1946, tư tưởng "Văn hóa soi đường cho quốc dân đi" vẫn vẹn nguyên giá trị, tiếp tục định hướng sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

Tại tỉnh Đắk Lắk, tinh thần ấy được cụ thể hóa bằng yêu cầu xây dựng hệ giá trị văn hóa, con người giàu bản sắc, nhân văn, bản lĩnh.

Một tư tưởng đi cùng thời gian

Ngày 24/11/1946, tại Nhà hát Lớn Hà Nội, Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất đã diễn ra trong bối cảnh vận mệnh dân tộc đứng trước muôn vàn thử thách hiểm nghèo. Giữa thời khắc cam go ấy, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định một chân lý mang tầm vóc thời đại: "Văn hóa soi đường cho quốc dân đi".

Trong diễn văn khai mạc, Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu nhiệm vụ của văn hóa mới là phải lấy hạnh phúc của đồng bào, sự nghiệp đấu tranh của dân tộc làm nội dung phản ánh, đồng thời phải tiếp thu những kinh nghiệm của văn hóa xưa và nay để xây dựng nền văn hóa mới Việt Nam với ba tính chất: Dân tộc, khoa học, đại chúng. Người nêu rõ vị trí, ảnh hưởng của văn hóa nghệ thuật trong việc giáo dục thế hệ trẻ, xây dựng con người Việt Nam yêu nước, độc lập, tự cường, tự chủ.

Lời căn dặn của Bác năm 1946 đã trở thành kim chỉ nam xuyên suốt tiến trình cách mạng Việt Nam.

Sự tiếp nối dòng chảy lý luận từ Hội nghị Văn hóa toàn quốc năm 1946 đến các quan điểm chỉ đạo của Đảng, đặc biệt là tinh thần Nghị quyết số 80-NQ/TW, ngày 7/1/2026 của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa và con người Việt Nam, đã khẳng định nhất quán, định vị văn hóa ở "vị trí dẫn đường", là nền tảng tinh thần, sức mạnh nội sinh, kết tinh trí tuệ Việt Nam và là động lực dẫn dắt sự phát triển dân tộc, độc lập, tự chủ, tự cường.

Soi chiếu vào thực tiễn Đắk Lắk hôm nay, tinh thần ấy được Tỉnh ủy cụ thể hóa sâu sắc thông qua Chương trình hành động số 14-CTr/TU ban hành ngày 22/4/2026. Tỉnh xác định mục tiêu xây dựng và phát huy toàn diện hệ giá trị văn hóa, con người Đắk Lắk thấm nhuần tinh thần nhân văn, đoàn kết, bản lĩnh và khát vọng vươn lên, tạo nền tảng vững chắc trong bối cảnh địa phương đang vận hành mô hình chính quyền hai cấp và mở rộng không gian văn hóa đặc trưng kết nối giữa đại ngàn Tây Nguyên với duyên hải Nam Trung Bộ.

Từ góc nhìn của người làm công tác sáng tạo và quản lý, nhà văn Niê Thanh Mai, Chủ tịch Hội Văn học Nghệ thuật tỉnh khẳng định, luận điểm "Văn hóa soi đường cho quốc dân đi" từ năm 1946 đến nay vẫn là ngọn đuốc soi rọi sứ mệnh của văn nghệ sĩ. Văn nghệ sĩ chính là những chiến sĩ trên mặt trận tư tưởng, là "thư ký của thời đại" phản ánh chân thực nhịp sống, tâm tư của nhân dân, đồng thời không ngừng đổi mới tư duy, cách tiếp cận để đưa cái hay, cái đẹp của văn hóa thấm sâu vào đời sống xã hội. Xây dựng con người giàu bản sắc cũng chính là xây dựng nền tảng gốc rễ để mọi quyết sách kinh tế - xã hội phát triển vững bền mà không đánh đổi các giá trị nhân văn cốt lõi.

Nuôi dưỡng nhân cách từ mạch nguồn văn hóa

Nền tảng gốc rễ ấy phải được vun đắp từ đời sống thực tế bởi nhân cách và hệ giá trị con người không thể hình thành trên những khái niệm trừu tượng mà cần được dung dưỡng từng ngày qua sự kết nối tự nhiên, bền bỉ giữa gia đình, nhà trường và cộng đồng xã hội. Nếu gia đình là cái nôi gìn giữ nền nếp và bồi đắp lòng tự trọng, nhà trường không chỉ truyền thụ tri thức mà còn dạy cách làm người, bồi dưỡng lý tưởng sống cao đẹp thì buôn làng và cộng đồng chính là môi trường bao bọc, rèn giũa ý thức trách nhiệm cùng tinh thần tương trợ, đoàn kết. Khi những mạch nguồn văn hóa truyền thống được thẩm thấu và trao truyền một cách tự nhiên qua nếp sống thường nhật, thế hệ trẻ sẽ tự hình thành tình yêu quê hương sâu sắc, khơi dậy lòng tự hào nguồn cội và tạo dựng bản lĩnh vững vàng trong dòng chảy hội nhập hôm nay.

Mối liên kết bền chặt ấy đang hiển hiện sinh động qua các mô

LAN TỎA, NÂNG TẦM SỨC MẠNH VĂN HÓA



Chương trình Giao lưu văn hóa nghệ thuật Chungbuk - Đắk Lắk tại tỉnh Chungbuk, Hàn Quốc. *Ảnh:* Anh Quỳnh

Lan Phương - Quỳnh Như

Khi được kể bằng cách thức mới và đặt trong những cuộc gặp gỡ rộng mở, văn hóa có thêm cơ hội bước vào đời sống, kết nối cộng đồng và tạo dấu ấn riêng cho vùng đất.

Đổi mới cách kể để di sản vươn xa

Trong thời đại số, khoảng cách địa lý không còn là rào cản lớn đối với việc giới thiệu văn hóa địa phương. Chỉ với một chiếc điện thoại thông minh, những hình ảnh về cảnh sắc quê hương, nhịp sống buôn làng, phong tục, tập quán hay các sản phẩm thủ công truyền thống có thể được chia sẻ rộng rãi đến công chúng. Cách tiếp cận này đang mở ra phương thức quảng bá văn hóa gần gũi, linh hoạt, trong đó người dân không chỉ là chủ thể gìn giữ mà còn trực tiếp kể câu chuyện về vùng đất mình sinh sống.

Từ những thước phim giản dị ghi lại cuộc sống buôn làng, chị H'Lôs Buôn Yă (xã Ea Ktur) đã xây dựng trang cá nhân "H'Lôs kể chuyện buôn", thu hút hơn 6.000 lượt theo dõi. Không lựa chọn cách giới thiệu theo lối thuyết minh, chị để chính những hình ảnh đời thường tự kể câu chuyện về quê hương. Chị H'Lôs chia sẻ: "Tôi không muốn giới thiệu quê hương theo kiểu thuyết minh mà để mọi người tự cảm nhận. Những gì tôi quay đều là cuộc sống thật của buôn làng, không dàn dựng, sắp đặt cầu kỳ".

Cách làm của chị H'Lôs cho thấy người trẻ có thể trở thành cầu nối đưa văn hóa truyền thống đến gần hơn với cộng đồng bằng tri thức, trải nghiệm và phương thức truyền thông hiện đại. Khi người kể hiểu văn hóa và biết lựa chọn cách thể hiện phù hợp, nền tảng số không đơn thuần là nơi đăng tải thông tin mà còn mở ra cơ hội để công chúng tìm hiểu, mong muốn khám phá vùng đất.

Nếu nền tảng số mở rộng không gian quảng bá thì giao lưu quốc tế tạo cơ hội để văn hóa Đắk Lắk được giới thiệu trực tiếp với bạn bè năm châu. Trong chương trình giới thiệu văn hóa Đắk Lắk tại tỉnh Chungbuk (Hàn Quốc) diễn ra từ ngày 30/9 đến 6/10/2026, với chủ đề "Cưỡi lên những con sóng, vượt qua những đám mây", các nghệ sĩ Nhà hát Ca múa nhạc dân gian Sao Biển phối hợp với Đoàn Ca múa dân tộc Đắk Lắk giới thiệu nhiều tiết mục đặc sắc, kết hợp những sắc thái nghệ thuật của không gian rừng và biển trong diện mạo văn hóa Đắk Lắk sau sáp nhập.

Cùng với hoạt động biểu diễn, đoàn công tác của tỉnh giới thiệu 40 tác phẩm nhiếp ảnh và 30 tranh mỹ thuật tại Nhà hát nghệ thuật Cheongju, phản ánh cảnh sắc thiên nhiên, đời sống và văn hóa địa phương. Phía tỉnh Chungbuk cũng trưng bày 70 tác phẩm mỹ thuật, mỹ thuật truyền thống, thư pháp và nghệ thuật sắp đặt. Không gian trưng bày tạo điều kiện để công chúng hai bên tìm hiểu, cảm nhận những nét đặc trưng trong đời sống và sáng tạo nghệ thuật của mỗi địa phương.

Tham gia chương trình, họa sĩ Trương Văn Linh, Chi hội trưởng Chi hội Mỹ thuật Việt Nam tỉnh Đắk Lắk, Trưởng Khoa Mỹ thuật, Trường Cao đẳng Văn hóa Nghệ thuật Đắk Lắk đã tặng nước bạn hai bức tranh về đề tài voi Tây Nguyên mang tên "Về nhà" và "Hạnh phúc". Theo họa sĩ, nghệ thuật có khả năng vượt qua rào cản ngôn ngữ, giúp người xem cảm nhận vẻ đẹp và sức sống của một vùng đất thông qua màu sắc, hình khối.

Định vị thương hiệu, tạo sức hút

Với họa sĩ Trương Văn Linh, chuyến đi còn mang đến những trải nghiệm đáng suy ngẫm về cách một cộng đồng gìn giữ và trao truyền các giá trị văn hóa; bảo tồn văn hóa

Đắk Lắk Cuối tuần | 3
Số: 422 ngày 8/11/2026

VÀ CON NGƯỜI ĐẮK LẮK

huy những giá trị văn hóa đặc sắc, vừa khơi dậy nguồn lực con người, thúc đẩy sáng ấy đặt ra yêu cầu kết nối hài hòa giữa bảo tồn bản sắc và kiến tạo những giá trị mới.

> **"Việc đưa di sản vào trường học hay các chương trình trải nghiệm tương tác tại Bảo tàng Đắk Lắk, nơi công chúng không chỉ "xem" mà được "sống cùng" hiện vật đã giúp thế hệ trẻ tiếp nhận văn hóa theo phương châm "mưa dầm thấm lâu", biến di sản thành mạch nguồn nuôi dưỡng tâm hồn một cách tự nhiên và bền bỉ nhất.**
>
> *Nghệ sĩ Ưu tú* **Vũ Lân**

hình giáo dục trải nghiệm di sản văn hóa trên khắp địa bàn tỉnh. Là người nặng lòng với văn hóa dân gian Tây Nguyên, trực tiếp truyền dạy nhiều lớp đánh chiêng, chỉnh chiêng, Nghệ sĩ Ưu tú Vũ Lân cho rằng, để bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống, trước hết giới trẻ phải yêu, phải hiểu di sản rồi từ tình yêu và sự thấu hiểu ấy mới mạnh dạn sáng tạo đúng với đòi hỏi của đời sống đương đại. Việc đưa di sản vào trường học hay các chương trình trải nghiệm tương tác tại Bảo tàng Đắk Lắk, nơi công chúng không chỉ "xem" mà được "sống cùng" hiện vật đã giúp thế hệ trẻ tiếp nhận văn hóa theo phương châm "mưa dầm thấm lâu", biến di sản thành mạch nguồn nuôi dưỡng tâm hồn một cách tự nhiên và bền bỉ nhất.

Từ những sự kết nối ấy, thế hệ trẻ hôm nay đang tiếp nhận các giá trị văn hóa truyền thống bằng tư duy cởi mở và đầy trách nhiệm. Bạn Trần Quang Anh (phường Buôn Ma Thuột) chia sẻ, từ những không gian giáo dục và trải nghiệm giàu tính mở ấy, mạch nguồn truyền thống đã chạm đến nhận thức của thế hệ trẻ không phải bằng những bài học giáo điều, mà bằng sự rung cảm và ý thức tự thân về nhân cách sống; qua đó, giúp thế hệ trẻ định hình rõ hơn lý tưởng và trách nhiệm công dân đối với quê hương.

phải bắt đầu từ sự thấu hiểu không gian văn hóa, tạo đồng cảm giữa con người với con người.

Nhận định ấy gợi mở một vấn đề có ý nghĩa đối với Đắk Lắk trong quá trình hội nhập: muốn giới thiệu văn hóa ra bên ngoài, trước hết cần hiểu sâu sắc những giá trị đang sở hữu và tìm được cách chuyển tải phù hợp. Tại tỉnh Đắk Lắk hôm nay, từ văn hóa cồng chiêng, nhà dài, nhạc cụ dân tộc, nghề thủ công truyền thống đến những sắc thái văn hóa biển, mỗi vùng đất đều mang những giá trị riêng được hình thành qua lịch sử và đời sống cộng đồng. Sự hội tụ ấy tạo nên nguồn chất liệu phong phú để địa phương xây dựng hình ảnh nhận diện văn hóa có chiều sâu, vừa phản ánh nét đặc trưng của từng vùng, vừa thể hiện diện mạo chung của Đắk Lắk trong không gian phát triển mới.

Theo ông Lê Trung Hiền, Giám đốc Trung tâm Văn hóa - Du lịch tỉnh, khi xây dựng chương trình giao lưu với các quốc gia, đơn vị thường lựa chọn hình thức biểu đạt có khả năng vượt qua rào cản ngôn ngữ. Các tiết mục hòa tấu nhạc cụ dân tộc, múa, trình diễn nghệ thuật truyền thống hoặc tái hiện lễ hội thường được ưu tiên bởi khán giả có thể cảm nhận bằng âm thanh, hình ảnh và ngôn ngữ hình thể. Quá trình dàn dựng cũng cần tạo sự hài hòa giữa việc giữ gìn bản sắc và cách thể hiện sinh động, phù hợp với thị hiếu người xem. Đặc biệt, giao lưu văn hóa cần có sự tương tác, trao đổi giữa các bên để chương trình trở thành dịp tìm hiểu, chia sẻ những giá trị riêng của mỗi dân tộc.

Đây cũng là gợi ý quan trọng trong định hướng quảng bá văn hóa địa phương. Một chương trình nghệ thuật không nên chỉ dừng lại ở việc giới thiệu những gì mình có, mà cần tạo được sự kết nối, để công chúng có cơ hội cảm nhận, tìm hiểu và chia sẻ. Thông qua sự tương tác và trao đổi, những giá trị bản địa không chỉ được giới thiệu như nét riêng của một cộng đồng mà còn có cơ hội kết nối, đối thoại với các nền văn hóa khác.

KHƠI NGUỒN LỰC VĂN HÓA

Hoàng Anh - Bùi Như

Khi được tổ chức và khai thác bằng phương thức phù hợp, văn hóa truyền thống có thể thúc đẩy kinh tế và nâng cao đời sống người dân.

Tri thức dân gian thành sản phẩm thương mại

Bên cạnh trang phục truyền thống, Hợp tác xã Dệt thổ cẩm Tơng Bông (phường Ea Kao) còn phát triển đa dạng các dòng sản phẩm như: túi xách, khăn, phụ kiện, quà lưu niệm và đồ trang trí nội thất… Bà H'Yam Buôn Krông, Giám đốc Hợp tác xã Dệt thổ cẩm Tơng Bông cho biết, sản phẩm của đơn vị được tiêu thụ tại Đắk Lắk, Lâm Đồng, Gia Lai. Để mở rộng thị trường, hợp tác xã liên kết với các công ty, doanh nghiệp, hiệp hội… nhận may trang phục cách tân, váy dạ hội, áo dài theo nhu cầu khách hàng. Đồng thời gắn kết nghề dệt với du lịch cộng đồng, phát triển không gian lưu trú để giới thiệu sản phẩm và văn hóa bản địa đến du khách.

Với 45 thành viên, thu nhập bình quân khoảng 5-6 triệu đồng/người/tháng, Hợp tác xã Dệt thổ cẩm Tơng Bông đang tạo việc làm, duy trì kỹ năng dệt và mở thêm đầu ra cho thổ cẩm. Việc đổi mới mẫu mã, mở rộng công năng và tìm kiếm thị trường mang lại thu nhập ổn định cho người làm nghề mà vẫn giữ được dấu ấn văn hóa.

Tại xã Liên Sơn Lắk, nghề gốm cổ truyền của người M'nông Rlăm ở buôn Dơng Băk cũng mở rộng hướng phát triển bằng cách đổi mới sản phẩm, sáng tạo thêm sản phẩm trang trí, quà lưu niệm đáp ứng nhu cầu của khách tham quan. Giá trị kinh tế của nghề truyền thống còn nằm ở chính quá trình làm ra sản phẩm. Nghệ nhân H Huyên Bhôk chia sẻ: "Du khách có thể trực tiếp nhào nặn đất, tạo hình dưới sự hướng dẫn của nghệ nhân. Với trải nghiệm này, du khách có thêm lý do lưu lại lâu hơn và sẵn sàng chi trả cho hoạt động thực hành".

Khi kết hợp sản xuất hàng hóa với trải nghiệm văn hóa, nghề truyền thống có thêm cơ hội phát triển, đồng thời đưa tri thức, kỹ năng và câu chuyện của cộng đồng đến gần du khách. Đây cũng là yêu cầu đặt ra khi mở rộng việc khai thác các giá trị văn hóa sang du lịch cộng đồng.

Tạo hệ sinh thái văn hóa

Ở quy mô cấp tỉnh, những lễ hội về cà phê, sầu riêng, cá ngừ đại dương đang mở ra không gian để các giá trị văn hóa tham gia sâu hơn vào hoạt động kinh tế.

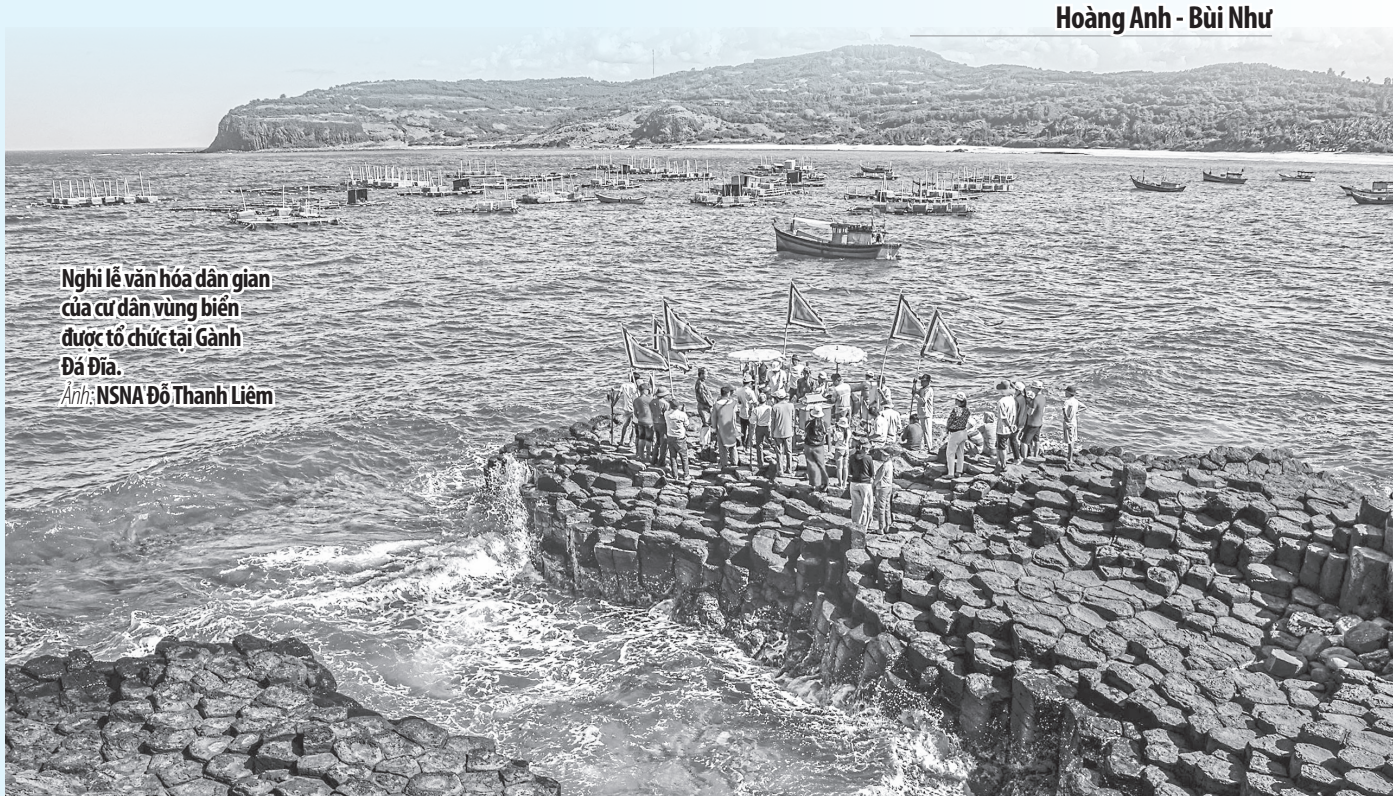
Trải qua 9 lần tổ chức, Lễ hội Cà phê Buôn Ma Thuột từng bước định vị thương hiệu cà phê Đắk Lắk; đồng thời tôn vinh những người gắn bó với cà phê và tri thức làm nên đặc trưng của sản phẩm địa phương. Năm 2025, "Tri thức trồng và chế biến cà phê Đắk Lắk" được đưa vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia ghi nhận giá trị của kinh nghiệm sản xuất được trao truyền qua nhiều thế hệ. Những hiểu biết về thổ nhưỡng, kỹ thuật chăm sóc, thu hái và chế biến không chỉ tạo nên bản sắc ngành hàng mà còn có giá trị trong định hướng sản xuất bền vững.

Cùng cách tiếp cận đó, Lễ hội Sầu riêng và Lễ hội Cá ngừ cũng hướng đến tôn vinh những giá trị gắn với quá trình sản xuất. Nếu sầu riêng mang theo kinh nghiệm canh tác, chăm sóc vườn cây và tổ chức vùng nguyên liệu thì cá ngừ đại dương gắn với kỹ thuật khai thác, bảo quản, chế biến cùng tập quán, văn hóa của ngư dân. Khi được giới thiệu thông qua các hoạt động trưng bày, trải nghiệm và quảng bá, sản vật địa phương có thêm câu chuyện, bản sắc và cơ hội tiếp cận thị trường. Đơn cử như tại Lễ hội Sầu riêng Đắk Lắk năm 2026 diễn ra từ 15/8 đến 2/9 đã thu hút khoảng 750.000 lượt khách, trong đó có 16.000 lượt khách quốc tế; tổng thu dịch vụ du lịch đạt trên 1.295 tỷ đồng. Trong thời gian diễn ra sự kiện, khoảng 600 tấn sầu riêng được tiêu thụ, doanh thu ước 44 tỷ đồng.

Tuy nhiên, giá trị của lễ hội không chỉ được nhìn nhận qua lượng khách hay doanh thu đạt được. Điều quan trọng hơn là khả năng mở rộng thị trường, thu hút đầu tư, tạo cơ hội hợp tác lâu dài cho người trồng, hợp tác xã và doanh nghiệp. Đây cũng là định hướng được lãnh đạo tỉnh đặt ra, với yêu cầu đẩy mạnh xúc tiến thương mại, kết nối cung - cầu, hướng đến các hợp đồng kinh tế bền vững và phát triển những tour du lịch văn hóa, nông nghiệp có khả năng khai thác thường xuyên.

Yêu cầu này đòi hỏi tỉnh Đắk Lắk phải duy trì kết nối sau lễ hội và khắc phục điểm nghẽn về sự liên kết. Theo ông Nguyễn Đức Phúc, Giám đốc Công ty TNHH Thương mại Dịch vụ lữ hành Bazan, một hạn chế trong phát triển du lịch Đắk Lắk là nhiều địa phương dù sở hữu tiềm năng, tài nguyên văn hóa nhưng vẫn khai thác riêng lẻ, chưa tạo thành chuỗi hành trình đủ sức hấp dẫn để kéo dài thời gian lưu trú của du khách. Một điểm đến dù có cảnh quan đẹp hay nghề truyền thống độc đáo nhưng nếu thiếu dịch vụ đi kèm và sự kết nối liên vùng thì giá trị kinh tế mang lại vẫn rất hạn chế.

Ở góc độ quản lý, Giám đốc Sở VH-TT&DL Trần Hồng Tiến cho rằng, cần đặt các giá trị văn hóa trong không gian phát triển rộng hơn, có sự phối hợp chặt chẽ giữa du lịch, nông nghiệp, thương mại và dịch vụ ngay từ khâu xây dựng, thiết kế chương trình. Trong chuỗi liên kết đó, doanh nghiệp giữ vai trò kết nối thị trường, phát triển dịch vụ; người dân, nghệ nhân, nông dân, ngư dân và các hợp tác xã cần được tham gia trực tiếp vào quá trình khai thác, tạo ra sản phẩm và thụ hưởng lợi ích tương xứng.



Nghi lễ văn hóa dân gian của cư dân vùng biển được tổ chức tại Gành Đá Đĩa.
Ảnh: NSNA Đỗ Thanh Liêm

ĐƯA ÁNH SÁNG SỐ về buôn làng

Nguyễn Xuân - Hà My



Đoàn viên thanh niên phường Buôn Ma Thuột hướng dẫn kỹ năng số cho các già làng buôn Dhă Prông 1 và Dhă Prông 2. *Ảnh:* **H. My**



Thành viên Tổ công nghệ số cộng đồng thôn 10, xã Ea Ô hướng dẫn người dân cách cài đặt, sử dụng các tiện ích số. *Ảnh:* **N. Xuân**

Chuyển đổi số đã và đang lan tỏa mạnh mẽ tại các thôn, buôn trên địa bàn tỉnh. Đằng sau sự thay đổi ấy là hành trình bền bỉ của những người mang tri thức, kỹ năng số đến gần hơn với cộng đồng, góp phần thu hẹp khoảng cách số, mở ra cơ hội phát triển cho vùng đồng bào dân tộc thiểu số.

> "Phong trào Bình dân học vụ số và các mô hình thiết thực như "Nhà văn hóa số", "Thôn/buôn số" đã thể hiện sự linh hoạt, chủ động của cấp ủy, chính quyền các cấp trong việc thu hẹp khoảng cách công nghệ giữa khu vực đô thị với vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Đây chính là nền tảng vững chắc góp phần thúc đẩy chuyển đổi số toàn diện, xây dựng chính quyền số, kinh tế số và xã hội số trên địa bàn tỉnh".
>
> *Ủy viên Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Giám đốc Sở Khoa học và Công nghệ*
> **Bùi Thanh Toàn**

Những "đại sứ số" ở cơ sở

Ở buôn Dhă Prông 1 (phường Buôn Ma Thuột), hành trình đưa công nghệ số đến với người dân bắt đầu từ những việc gần gũi trong đời sống hằng ngày. Sau khi tham gia các lớp tập huấn, chị H Linh Ênuôl, Trưởng buôn, Tổ trưởng Tổ công nghệ số cộng đồng đã cùng các thành viên đến từng nhà, hướng dẫn bà con sử dụng điện thoại thông minh, tra cứu thông tin và tiếp cận các tiện ích số.

Chị H Linh cho biết, Tổ công nghệ số cộng đồng của buôn có 5 thành viên, được tập huấn để hỗ trợ người dân sử dụng các nền tảng số. Tổ cung cấp số điện thoại liên hệ để bà con tiện nhờ giúp đỡ khi cần. Đối với những hộ còn lúng túng khi thực hiện thủ tục hành chính trên dịch vụ công trực tuyến, các thành viên sẵn sàng đến tận nhà hướng dẫn, giúp bà con từng bước làm quen và tự thực hiện.

Cách làm gần dân, sát nhu cầu ấy cũng được triển khai tại buôn Bưng, xã Xuân Lâm. Buôn hiện có 473 hộ với hơn 2.000 nhân khẩu. Tổ công nghệ số cộng đồng buôn gồm 7 thành viên, đảm nhận việc tuyên truyền, hướng dẫn và hỗ trợ người dân tiếp cận công nghệ số.



Lực lượng Công an xã Ea Ô hỗ trợ người dân kích hoạt và sử dụng VNeID mức độ 2. *Ảnh:* **N. Xuân**

Cùng với các tổ công nghệ số cộng đồng, phong trào Bình dân học vụ số còn lan tỏa ở các thôn, buôn trên địa bàn tỉnh với việc thành lập các mô hình tiện ích mới. Điển hình như mô hình Nhà văn hóa số tại thôn 10 và buôn Vân Kiều (xã Ea Ô). Với hạ tầng internet tốc độ cao, máy tính hiện đại cùng sự đồng hành của Tổ hỗ trợ công nghệ nhà văn hóa số thôn, buôn, tổ công nghệ số cộng đồng thôn và lực lượng công an, nơi đây đã trở thành trung tâm số thu nhỏ.

Em Vương Thị Thủy (dân tộc Nùng) ở thôn 10 bày tỏ: "Từ ngày có Nhà văn hóa số, được cán bộ hướng dẫn từng thao tác, em đã tự nộp hồ sơ xin cấp lý lịch tư pháp trên Cổng dịch vụ công quốc gia chỉ trong vài phút. Em cũng được hỗ trợ kích hoạt VNeID mức độ 2; hướng dẫn cách thanh toán không dùng tiền mặt nên tiết kiệm thời gian và công sức khi cần thực hiện các dịch vụ công trực tuyến hay giao dịch mua sắm, thanh toán hóa đơn".

Sức lan tỏa của chuyển đổi số

Nhận thức rõ người dân là trung tâm của chuyển đổi số, tỉnh Đắk Lắk đã triển khai đồng bộ, quyết liệt phong trào Bình dân học vụ số gắn với nhu cầu thực tế của từng nhóm dân cư. Phong trào đã huy động được sự tham gia rộng khắp của cả hệ thống chính trị, tổ công nghệ số cộng đồng, các doanh nghiệp viễn thông, công nghệ số và đông đảo nhân dân. Các hoạt động phát động, cuộc thi, tuyên truyền, hỗ trợ dịch vụ công và tập huấn kỹ năng số đã tạo được sức lan tỏa mạnh mẽ.

Đến nay, toàn tỉnh đã xây dựng được mạng lưới tổ công nghệ số cộng đồng rộng khắp tại 1.672/1.685 thôn, buôn, tổ dân phố (đạt 99,2%) với 10.657 nhân lực tham gia. Để đưa công nghệ số đến với từng người dân, tỉnh đã tổ chức 296 lớp tập huấn nâng cao kỹ năng số cho thành viên tổ công nghệ số cộng đồng. Toàn tỉnh cũng đã triển khai chiến dịch "Đi từng ngõ, gõ từng nhà, hướng dẫn từng người" với 5.242 buổi, giúp 441.119 người dân tiếp cận và thực hành các kỹ năng số thiết yếu.

Chiến dịch 44 ngày đêm "Thanh niên Đắk Lắk tiên phong chuyển đổi số" do Tỉnh Đoàn tổ chức cũng đã thành lập 102 đội hình Thanh niên số, triển khai 407 mô hình điểm, hỗ trợ 80.695 lượt người dân, mở 606 lớp hướng dẫn, thực hiện 284 công trình thanh niên chuyển đổi số, hỗ trợ 15.534 hộ kinh doanh sử dụng mã QR/công cụ bán hàng số và hỗ trợ xây dựng 111 website cho các hộ kinh doanh hiện diện trực tuyến với tên miền .vn.

Các địa phương trong tỉnh đã chú trọng việc lựa chọn, tập huấn, hướng dẫn và xây dựng các cá nhân điển hình "Công dân số tiêu biểu", các tập thể điển hình như "Thôn/buôn/khu phố số tiêu biểu", "Thôn/buôn số vùng đồng bào dân tộc thiểu số", "Nông thôn số - làm giàu từ công nghệ"… Qua đó phát huy hiệu quả phong trào Bình dân học vụ số, nâng cao dân trí số.

XÃ HỘI

Tấm lòng BỘ ĐỘI CỤ HỒ



Đại tá Nguyễn Văn Oanh, Phó Cục trưởng Cục Dân vận, Tổng cục Chính trị Quân đội nhân dân Việt Nam thực hiện nghi lễ trao chìa khóa công trình cho đại diện buôn Kđoh. *Ảnh:* **Q. Anh**

Những nhà sinh hoạt cộng đồng khang trang vừa được đưa vào sử dụng tại xã Cư Pơng và xã vùng biên Ia Rvê không chỉ đáp ứng nhu cầu của người dân mà còn gửi gắm tấm lòng, trách nhiệm của Bộ đội Cụ Hồ. Bằng những việc làm thiết thực, cán bộ, chiến sĩ lực lượng vũ trang đang góp phần vun đắp nghĩa tình quân - dân từ những điều bình dị nhất.

Quỳnh Anh

Mái nhà chung của buôn làng

Buôn Kđoh là địa bàn còn nhiều khó khăn của xã Cư Pơng với khoảng 390 hộ dân, trong đó đồng bào dân tộc thiểu số chiếm khoảng 50%. Nhiều năm qua, không gian sinh hoạt chung, nơi gặp gỡ, bàn bạc công việc hay tổ chức hoạt động văn hóa truyền thống của người dân nơi đây còn hạn chế.

Nay, ngay giữa buôn, một nhà sinh hoạt cộng đồng rộng 150 m² mang đậm kiến trúc nhà dài truyền thống của dân tộc Êđê (ngang 7 m, dài 21,4 m) vừa được khánh thành. Công trình vừa giữ được nét văn hóa đặc trưng của buôn làng, vừa kiên cố, hiện đại với tường gạch vữa xi măng, sàn bê tông cốt thép và mái lợp tôn giả ngói. Ông Lê Xuân Hùng, Trưởng buôn Kđoh xúc động: "Có nhà sinh hoạt cộng đồng mới khang trang, tiện nghi, bà con trong buôn ai cũng mừng. Từ nay, bà con đã có một ngôi nhà chung sạch đẹp để cùng nhau gặp gỡ chia sẻ, bàn bạc công việc, học hỏi kinh nghiệm làm ăn".

Tại xã biên giới Ia Rvê, nhà sinh hoạt cộng đồng thôn 12 cũng vừa hoàn thành, đưa vào sử dụng, thay thế địa điểm sinh hoạt đã cũ, xuống cấp. Công trình có diện tích 180 m², được xây dựng theo kiểu nhà hội trường, với tường gạch, cột bê tông sơn giả gỗ, sàn bê tông cốt thép và mái tôn màu đỏ.

Ông Nguyễn Huy Tiến, Bí thư Đảng ủy, Chủ tịch HĐND xã Ia Rvê thông tin, thôn 12 có 8 dân tộc cùng sinh sống, trong đó đồng bào dân tộc thiểu số chiếm hơn 40%. Vì vậy, nhu cầu gặp gỡ, trao đổi và tổ chức các hoạt động chung càng có ý nghĩa trong việc tăng cường gắn kết cộng đồng. Ngôi nhà mới không chỉ bổ sung cơ sở vật chất phục vụ sinh hoạt ở cơ sở mà còn mở thêm điều kiện để người dân cùng tham gia các hoạt động chung, phát huy tinh thần đoàn kết, xây dựng đời sống văn hóa tại khu dân cư.

Sâu đậm nghĩa tình quân dân

Hai công trình ý nghĩa tại xã Cư Pơng và xã Ia Rvê được Quân ủy Trung ương giao cho Bộ Tư lệnh Quân khu 5 tổ chức thực hiện. Trực tiếp làm chủ đầu tư, Đảng ủy, Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh đã sát sao chỉ đạo toàn bộ quá trình từ lập dự án, chuẩn bị đầu tư đến giám sát thi công, nghiệm thu để bảo đảm công trình đạt chất lượng tốt nhất.

Được khởi công đầu năm 2026, quá trình thi công gặp không ít khó khăn thử thách. Quá trình xây dựng diễn ra trong cao điểm mùa mưa, đường sá lầy lội, việc vận chuyển vật liệu vào các buôn làng xa xôi gặp nhiều trở ngại; cùng với đó là sự biến động giá vật liệu xây dựng. Vượt lên tất cả, lực lượng vũ trang tỉnh đã phối hợp chặt chẽ với cấp ủy, chính quyền địa phương, tranh thủ sự đồng thuận, giúp sức của nhân dân để đưa công trình về đích đúng tiến độ, bảo đảm chất lượng mỹ thuật và kỹ thuật.

Đánh giá cao sự đóng góp của cán bộ, chiến sĩ lực lượng vũ trang, ông Nguyễn Quang Hùng, Bí thư Đảng ủy, Chủ tịch HĐND xã Cư Pơng, khẳng định: Phía sau nhà cộng đồng khang trang, kiên cố hôm nay ẩn chứa tình cảm, trách nhiệm, sự sẻ chia và niềm tin sâu sắc mà các cấp, các cơ quan, đặc biệt là Bộ Quốc phòng, Bộ Tư lệnh Quân khu 5 và Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh dành cho nhân dân. Sự quan tâm ấy chính là nguồn động lực tinh thần to lớn để cấp ủy, chính quyền địa phương tiếp tục nỗ lực thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, chăm lo đời sống nhân dân, xây dựng buôn làng đoàn kết, văn minh, giàu đẹp; đồng thời tiếp tục thắt chặt mối quan hệ gắn bó máu thịt giữa quân đội với nhân dân.

Khắc họa rõ nét triết lý hành động của người lính Bộ đội Cụ Hồ trong thời kỳ mới, Đại tá Nguyễn Thanh Xuân, Phó Chủ nhiệm Chính trị Quân khu 5, nhấn mạnh: "Đối với mỗi cán bộ, chiến sĩ Quân khu 5 nói chung và cán bộ, chiến sĩ Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh Đắk Lắk nói riêng, giúp đỡ nhân dân không chỉ là nhiệm vụ chính trị được giao mà còn là tình cảm tự thân, là trách nhiệm và mệnh lệnh xuất phát từ trái tim. Ở đâu nhân dân còn khó khăn, vất vả, ở đó người lính luôn sẵn sàng có mặt, cùng chia sẻ, lắng nghe và hỗ trợ bà con bằng những việc làm cụ thể, thiết thực nhất".

Từ buôn Kđoh của xã Cư Pơng đến thôn 12 ở vùng biên Ia Rvê, những nhà sinh hoạt cộng đồng mới đang mở thêm không gian cho các cuộc gặp gỡ, những buổi bàn việc chung và hoạt động văn hóa của người dân. Giá trị của công trình sẽ tiếp tục được bồi đắp qua từng lần sử dụng, qua sự chung tay gìn giữ của cộng đồng. Đó cũng là cách tình quân - dân được vun đắp bền bỉ: bắt đầu từ những nhu cầu gần gũi của cuộc sống, được đáp lại bằng trách nhiệm và sự sẻ chia, để niềm tin không chỉ hiện diện trong lời nói mà còn được cảm nhận từ những việc làm cụ thể.

Học và thực hành theo Bác

BA THẬP KỶ TẬN TỤY VỚI NGHỀ GIÁO

Nguyễn Văn Tú

Ba thập kỷ gắn bó với Trường THPT Nguyễn Bỉnh Khiêm (xã Krông Pắc) là chặng đường thầy Lê Văn Tiến tận tụy cống hiến cho sự nghiệp trồng người. Tấm Huân chương Lao động hạng Ba được Chủ tịch nước trao tặng năm 2026 là sự ghi nhận cao quý cho những nỗ lực bền bỉ của một nhà giáo mẫu mực.

Năm 1996, thầy giáo trẻ Lê Văn Tiến về nhận công tác tại Trường Phổ thông cấp 3 Krông Pắc (năm 2000 đổi tên thành Trường THPT Nguyễn Bỉnh Khiêm) khi vùng đất Krông Pắc còn bộn bề gian khó. Thầy luôn trăn trở đổi mới phương pháp giảng dạy môn Toán, phân dạng bài tập vừa sức để học sinh trung bình lấy lại căn bản, học sinh khá giỏi phát huy tư duy sáng tạo.

Sự tận tâm ấy sớm khẳng định năng lực khi thầy hai lần đạt danh hiệu Giáo viên dạy giỏi cấp tỉnh. Suốt 30 năm làm nghề, thầy có 16 sáng kiến kinh nghiệm giàu tính thực tiễn; trực tiếp bồi dưỡng học sinh giỏi quốc gia và học sinh giỏi cấp tỉnh, góp phần nâng cao chất lượng mũi nhọn của trường.

Đặc biệt, khi dịch COVID-19 bùng phát khiến việc đến trường gián đoạn, thầy Tiến được Sở GD-ĐT tín nhiệm chọn dạy môn Toán trên sóng Đài Phát thanh và Truyền hình Đắk Lắk, kịp thời giúp học sinh toàn tỉnh vững vàng ôn thi tốt nghiệp. Với vai trò tổ trưởng tổ Toán, thầy tận tình dẫn dắt đồng nghiệp đổi mới theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018, xây dựng tổ vững mạnh với 9/12 giáo viên dạy giỏi cấp tỉnh và tích cực hỗ trợ bồi dưỡng đội ngũ giáo viên giỏi cho các trường bạn trong cụm chuyên môn.

Trong 24 năm làm công tác công đoàn với 15 năm giữ cương vị Chủ tịch Công đoàn trường, thầy Tiến luôn là trung tâm đoàn kết, đưa Công đoàn cơ sở 10 năm liên tục dẫn đầu cụm thi đua. Chăm lo thiết thực cho đồng nghiệp và học trò, thầy đã kết nối hỗ trợ xây dựng 3 nhà Mái ấm Công đoàn cho đoàn viên khó khăn và tích cực gây quỹ khuyến học, tiêu biểu là vận động 45 triệu đồng tiếp sức cho học sinh nghèo của trường năm 2022. Năm 2024, thầy vinh dự là đại diện duy nhất của tỉnh Đắk Lắk được Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam vinh danh Chủ tịch Công đoàn cơ sở xuất sắc tiêu biểu toàn quốc lần thứ V.

Ba thập kỷ tận tụy cống hiến của thầy Tiến được ghi dấu bằng bảng thành tích đáng nể: 21 năm liên tục đạt Chiến sĩ thi đua cơ sở, Chiến sĩ thi đua cấp tỉnh, được tuyên dương điển hình tiên tiến ngành giáo dục Đắk Lắk; 12 bằng khen các cấp, tiêu biểu là Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ năm 2012 cùng 16 giấy khen và hai kỷ niệm chương "Vì sự nghiệp Công đoàn" và "Vì sự nghiệp Giáo dục".



Thầy Lê Văn Tiến. *Ảnh:* **V. Tú**

Đón nhận Huân chương Lao động hạng Ba năm 2026 giữa niềm vui chung của thầy và trò Trường THPT Nguyễn Bỉnh Khiêm, thầy Tiến chia sẻ: "Phần thưởng cao quý ấy không chỉ là vinh dự cá nhân, mà còn là trái ngọt được vun đắp từ sự sẻ chia của đồng nghiệp và sự trưởng thành của bao thế hệ học trò nơi mảnh đất Krông Pắc thân thương".

Tình yêu Tây Nguyên gửi lại mai sau



Học sinh Đắk Lắk tham quan, tìm hiểu chuyên đề "Tình yêu Tây Nguyên gửi lại mai sau" tại Bảo tàng Đắk Lắk.
Ảnh: **N. Quỳnh**

Như Quỳnh

Hơn 30 năm nâng niu những pho tượng gỗ, cổ vật mang dấu ấn văn hóa Tây Nguyên, họa sĩ, Nghệ nhân Ưu tú (NNUT) Lý Khắc Nhu đã quyết định trao tặng bộ sưu tập tâm huyết cho Bảo tàng Đắk Lắk với mong muốn tình yêu và vẻ đẹp văn hóa của đại ngàn được gìn giữ, tiếp nối qua các thế hệ.

Trao gửi những kỷ vật một đời say mê

Trong không gian trưng bày chuyên đề "Tình yêu Tây Nguyên gửi lại mai sau" tại Bảo tàng Đắk Lắk khai mạc vào cuối tháng 10 vừa qua, 25 pho tượng gỗ hiện lên với nhiều dáng hình, sắc thái khác nhau. Qua từng đường nét điêu khắc, đời sống, phong tục và văn hóa đặc trưng của đồng bào các dân tộc Tây Nguyên được tái hiện sinh động.

Họa sĩ, NNUT Lý Khắc Nhu là gương mặt quen thuộc trong giới mỹ thuật tại TP. Hồ Chí Minh. Hàng chục năm trước, trong một chuyến đi lên vùng đất đỏ bazan, người họa sĩ gốc Hoa Lý Khắc Nhu đã bị mê hoặc bởi vẻ đẹp núi rừng, thác suối, những buôn làng nép bên triền đồi và âm thanh cồng chiêng ngân vang. Cũng từ đây, Tây Nguyên nói chung, Đắk Lắk nói riêng trở thành nguồn cảm hứng, gắn bó với ông trong suốt hành trình sáng tạo.

Không chỉ ghi lại cảnh sắc thiên nhiên, đời sống buôn làng qua những bức tranh, họa sĩ Lý Khắc Nhu còn say mê những pho tượng gỗ dân gian hiện diện quanh nhà mồ, trong lễ hội và sinh hoạt thường ngày của đồng bào dân tộc thiểu số với vẻ đẹp thô sơ, mộc mạc được đục đẽo bằng tay. Ông bắt đầu hành trình tìm gặp nghệ nhân, tỉ mỉ lựa chọn và sưu tầm từng hiện vật.

Họa sĩ, NNUT Lý Khắc Nhu tâm sự: "Nhiều người từng ngỏ ý mua lại bộ sưu tập tượng gỗ với giá cao nhưng tôi nhất quyết từ chối. Với tôi, mỗi hiện vật đều mang giá trị tinh thần riêng, là chứng nhân văn hóa lưu giữ ký ức về con người và vùng đất mà tôi dành nhiều tình cảm".

Trước đây, toàn bộ hiện vật được họa sĩ Lý Khắc Nhu lưu giữ tại nhà riêng ở TP. Hồ Chí Minh. Tuy nhiên, theo thời gian, chất liệu gỗ có nguy cơ hư hỏng nếu không được bảo quản đúng kỹ thuật. Sau nhiều trăn trở, họa sĩ Lý Khắc Nhu quyết định trao tặng toàn bộ bộ sưu tập cho Bảo tàng Đắk Lắk. Ngoài 25 pho tượng gỗ còn có hai bức tranh sơn dầu, bình gốm cùng một số hiện vật gắn với lịch sử, đời sống văn hóa như: máy may quay tay, điện thoại...

Họa sĩ Lý Khắc Nhu mong muốn những kỷ vật được trở về với không gian văn hóa mà chúng phản ánh, có điều kiện bảo quản, nghiên cứu và giới thiệu rộng rãi đến công chúng.

Tiếp nối giá trị văn hóa

Ông Phan Văn Tri (tỉnh Lâm Đồng) là một trong những nghệ nhân có tác phẩm điêu khắc được họa sĩ Lý Khắc Nhu sưu tầm. Những năm 1996 - 1997, trong quá trình học tập và làm việc, ông Tri có dịp gặp gỡ họa sĩ Lý Khắc Nhu. Nhận thấy niềm đam mê và tâm huyết của người trẻ với điêu khắc gỗ, họa sĩ Lý Khắc Nhu đã động viên, nâng đỡ và mua các tác phẩm của ông. Đó là sự khích lệ đáng quý trên con đường sáng tạo khi ông Tri mới vào nghề.

Nghệ nhân Phan Văn Tri chia sẻ: "Nhìn những tác phẩm được sáng tạo từ hàng chục năm trước hiện được trưng bày trang trọng tại Bảo tàng Đắk Lắk, tôi cảm giác như người cha gặp lại những đứa con xa cách lâu ngày. Do áp lực kinh tế và cuộc sống gia đình, tôi chuyển sang làm hàng mỹ nghệ thương mại là chính. Điêu khắc nghệ thuật đòi hỏi nhiều thời gian, cảm hứng và sự chuyên tâm nên khó duy trì thường xuyên. Dẫu vậy, tình yêu với điêu khắc gỗ vẫn còn nguyên vẹn".

Để một tác phẩm điêu khắc tồn tại lâu dài, bên cạnh tài năng và tâm huyết của người sáng tạo, cần có những người trân trọng, gìn giữ và tạo điều kiện để tác phẩm được tiếp tục sống trong đời sống cộng đồng. Đó cũng là vai trò, trách nhiệm mà Bảo tàng Đắk Lắk đang hướng đến khi tiếp nhận bộ sưu tập của họa sĩ Lý Khắc Nhu.

Bà Võ Thị Phượng, Giám đốc Bảo tàng Đắk Lắk cho biết, bộ sưu tập của họa sĩ Lý Khắc Nhu trao tặng làm phong phú thêm nội dung trưng bày, hiện vật và tư liệu nghiên cứu của bảo tàng. Yêu cầu đặt ra không chỉ dừng lại ở việc tiếp nhận, lưu giữ an toàn mà phải khai thác, phát huy giá trị của từng hiện vật. Thông qua tổ chức trưng bày, thuyết minh và các hoạt động trải nghiệm, Bảo tàng mong muốn công chúng hiểu sâu hơn về câu chuyện phía sau mỗi tác phẩm, từ bàn tay sáng tạo của nghệ nhân đến những thông điệp văn hóa trong từng hình khối, đường nét.

Người giữ nghề đan truyền thống ở buôn Mnăng Tar

Tùng Lâm

Dù những vật dụng bằng nhựa, kim loại ngày càng phổ biến, nghệ nhân Y Thih H Long (thường gọi là Ama Cao), ở buôn Mnăng Tar, xã Yang Mao vẫn ngày ngày miệt mài với những sợi mây, nan tre, lồ ô. Ở tuổi gần 70, ông không chỉ giữ một nghề thủ công của người M'nông mà còn lưu giữ những kỹ năng, ký ức và nét văn hóa đang đứng trước nguy cơ mai một.

Trong căn nhà của Ama Cao, những chiếc gùi, mẹt, thúng, mủng, rổ, rá, giỏ… được xếp, treo ở nhiều nơi. Mỗi vật dụng có hình dáng, kích thước khác nhau nhưng đều được tạo nên từ những nguyên liệu quen thuộc của núi rừng. Ama Cao biết đan từ khi còn thanh niên, tự học từ việc quan sát những nghệ nhân trong buôn, dần thành thạo cách chọn nguyên liệu, chẻ nan, đan và hoàn thiện nhiều loại vật dụng phục vụ đời sống.

Ngày trước, nghề đan từng đem lại cho gia đình Ama Cao thu nhập đáng kể. Người trong buôn và các vùng lân cận thường tìm đến mua gùi, mẹt, thúng, mủng, rổ rá, nhiều khi ông đan không kịp bán. Ama Cao kể: "Trước đây nhiều người đến nhà mua lắm, tôi đan không kịp. Khi đó chưa phải lúc nào cũng dùng tiền, có khi đổi gùi lấy gà, lấy heo. Năm cái gùi đổi được một con heo, một cái gùi đổi hai con gà…".

Cuộc sống ngày càng phát triển, những vật dụng bằng nhựa, kim loại với mẫu mã đa dạng, giá rẻ ngày càng phổ biến khiến nhu cầu sử dụng đồ đan truyền thống giảm mạnh. Trong khi đó, nguồn nguyên liệu như tre, lồ ô, mây cũng không còn dồi dào như trước. Với Ama Cao, để có nguyên liệu làm nghề, ông phải đi xa hơn vào những khu vực còn tre, lồ ô, mây. Ngoài thời gian làm rẫy, chăn bò dê, chăm sóc ngô, khi rảnh ông lại tranh thủ đi tìm nguyên liệu, mang về xử lý, chẻ nan và đan. "Trong nhà giờ vẫn còn hàng chục loại vật dụng đan bằng tre, nứa. Ít người hỏi mua nhưng lúc rảnh tôi vẫn đan. Mình còn làm được thì cứ làm, để nghề không mất đi", ông tâm sự.

Việc giữ nghề không đơn thuần là vì thu nhập bởi vật dụng đan hiện nay khó có thể cạnh tranh với những sản phẩm công nghiệp được bán phổ biến trên thị trường. Với Ama Cao, tỉ mẩn đan những nan tre, sợi mây chính là cách ông giữ gìn nghề truyền thống của người M'nông. Đó cũng là nỗ lực rất lớn bởi gia đình Ama Cao còn khó khăn về kinh tế.

Buôn Mnăng Tar vốn là buôn Tul cũ - một buôn làng còn lưu giữ khá nhiều giá trị văn hóa truyền thống của người M'nông. Nhiều nhà sàn truyền thống, cồng chiêng, ché cổ, ghế Kpan và các vật dụng sinh hoạt của người M'nông vẫn hiện diện trong đời sống buôn làng. Bến nước của buôn cũng được quan tâm tôn tạo, tạo thêm điều kiện để gìn giữ cảnh quan và không gian văn hóa truyền thống.



Ngày ngày nghệ nhân Ama Cao vẫn miệt mài đan các vật dụng bằng tre, nứa.
Ảnh: **T. Lâm**

Tin vui là xã Yang Mao đang định hướng xây dựng khu vực buôn Tul cũ trở thành không gian du lịch sinh thái, văn hóa. Ông Trịnh Văn Hùng, Trưởng Phòng Văn hóa - Xã hội xã Yang Mao cho biết, địa phương đang xây dựng kế hoạch phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, quan tâm hỗ trợ nghệ nhân và khôi phục các nghề như dệt thổ cẩm, đan lát, từng bước hình thành điểm du lịch cộng đồng. Nếu được triển khai phù hợp, nghề đan có thể trở thành một phần của sản phẩm du lịch, giúp du khách vừa trải nghiệm vừa nghe kể câu chuyện phía sau mỗi vật dụng.

Cũng theo ông Hùng, xã còn dự kiến phục dựng một số nhà sàn làm nơi truyền dạy nghề, trưng bày sản phẩm và đón khách tham quan, trải nghiệm. Đây cũng có thể là không gian để những nghệ nhân như Ama Cao trực tiếp hướng dẫn thế hệ trẻ cách chọn tre, lồ ô, chẻ nan và đan những vật dụng truyền thống.

Đắk Lắk Cuối tuần | 7
Số: 422 ngày 8/11/2026

Miền cổ tích Copenhagen

Bài 1: Thành phố của biển và kênh đào

Những ngày gần đây, dư luận trong nước chú ý đến việc Vua và Hoàng hậu Đan Mạch đón tiếp trọng thể và thân tình đoàn thăm cấp Nhà nước của Việt Nam do Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm dẫn đầu. Hiếm có nguyên thủ nước nào đến thăm mà Vua và Hoàng hậu nước này ra đón tại sân bay với những nghi thức đặc biệt như thế.

Đào Tấn Lộc

Từ khi còn nhỏ, đất nước Đan Mạch để lại trong tôi những dấu ấn sâu đậm qua những câu chuyện thần tiên giàu tính nhân văn của nhà văn Hans C. Andersen: "Nàng tiên cá", "Cô bé bán diêm", "Chú lính chì dũng cảm"… Sau này lớn lên, những bộ xếp hình nhiều màu sắc của hãng Lego, hình ảnh quảng cáo của bia Carlsberg xanh mà các nhà đầu tư Đan Mạch mang đến Việt Nam cũng thu hút sự chú ý của tôi.

Cách đây gần 10 năm, tôi có dịp gặp lại người thầy cũ - thầy Nguyễn Đức Giang (hiện đã mất), nguyên Hiệu trưởng Trường Trung học Nguyễn Huệ từ năm 1963 - 1972. Khi ấy, gia đình thầy đang định cư ở Đan Mạch. Qua câu chuyện của thầy, tôi hiểu thêm về Đan Mạch, càng tăng thêm sự yêu mến của tôi với đất nước này và luôn nung nấu có dịp được đi thăm xứ sở của Nàng tiên cá.

Mãi đến mùa thu năm nay, tôi mới thực hiện được một chuyến đi ngắn nhưng đầy ấn tượng đến thủ đô Copenhagen của Đan Mạch.

Copenhagen - Cảng của các nhà buôn

Copenhagen (theo tiếng Đan Mạch là Kobenhavn, có nghĩa là Cảng của các nhà buôn) là thủ đô và cũng là thành phố lớn nhất Đan Mạch và lớn nhất khu vực Bắc Âu với diện tích hơn 86 km^2, dân số khoảng 1,2 triệu người. Thành phố nằm trên 3 đảo nhưng trung tâm ở trên đảo Zealand, án ngữ tuyến hàng hải nối liền biển Baltic với biển Bắc của Đại Tây Dương nên có vị trí vô cùng quan trọng.

Theo lịch sử, Copenhagen có vết tích cư dân từ thời đại Viking, đầu thế kỷ 11 chỉ là một thôn nhỏ, đến thế kỷ 13 mới được mở rộng trở thành một thành phố. Cho đến giữa thế kỷ 15, Vua Christoffer III đã biến nơi đây thành nơi cư ngụ của hoàng tộc và dưới thời Vua Frederik III thì Copenhagen mới thực sự là một thành phố quan trọng từ sau năm 1660. Sau thế chiến thứ I và thứ II, từ một thành phố bị tàn phá, Copenhagen được tái thiết và phát triển rất mạnh mẽ để trở thành một thành phố hiện đại với hệ thống giao thông, các cơ sở văn hóa thể thao, các khu đô thị mới. Nhất là sau khi xây dựng xong cầu Oresund nối liền Copenhagen với thành phố Malmo của Thụy Điển thì nơi đây trở thành trung tâm vùng Oresund có dân số khoảng 3,5 triệu người, khá sầm uất và có giá cả đắt đỏ bậc nhất thế giới.

Do có vị trí khá đặc biệt nên Copenhagen có hệ thống eo vịnh biển, cảng và kênh đào khá chằng chịt. Đến nơi đây, du khách chắc chắn phải có một lần đi thuyền trên các kênh đào, eo biển, mới tận hưởng được cảm giác dạo trên xứ sở của Nàng tiên cá.

Đầu tiên, xe đưa chúng tôi đến Quảng trường Kongens Nytorv (nghĩa là Quảng trường Mới của nhà vua). Đây là quảng trường lớn nhất ở trung tâm thủ đô, ngay đầu phố đi bộ Stroget và cạnh kênh đào nổi tiếng Nyhavn, được xây dựng từ năm 1670 dưới thời Vua Christian V. Giữa quảng trường là bức tượng cưỡi ngựa bằng đồng của Vua Christian V, xung quanh khu vực này có nhiều công trình tiêu biểu như: Nhà hát Hoàng gia, Học viện Mỹ thuật, Đại sứ quán Pháp, Trung tâm thương mại Bắc… Bên dưới quảng trường là trạm trung chuyển 3 tuyến metro của thành phố.

Từ quảng trường, mọi người đi bộ đến kênh đào Nyhavn để trải nghiệm đi thuyền theo hệ thống thủy lộ của Copenhagen. Bến thuyền nằm cạnh quảng trường, cách Đại sứ quán Pháp chỉ chừng 100 m. Thuyền thấp như một sà lan (để chui được qua các cầu vòm đá) có khoảng hơn trăm ghế ngồi cho du khách, chạy bằng động cơ điện. Hai bên kênh đào là những tòa nhà 4 - 5 tầng có màu sắc vàng, đỏ, nâu, xanh sặc sỡ, trên nóc là mái ngói và ống khói lò sưởi trông như một bức tranh xếp gỗ Lego, làm người ta liên tưởng đến một xứ sở thần tiên.

Thuyền di chuyển chầm chậm qua nhiều tuyến kênh, hai bên nhiều tàu thuyền lớn nhỏ đủ loại neo dọc, có những tàu buồm, tàu du lịch khá lớn không thể chui qua các cầu vòm. Tôi rất ngạc nhiên và sau đó được giải thích là các tàu thuyền được neo ở đó từ lâu để làm đẹp thành phố cũng như để nhớ lại lịch sử các tàu khách, thuyền buôn và các tàu chiến xưa của đất nước Đan Mạch. Một số tàu thuyền cũng đang tận dụng làm các nhà hàng, các quán cà phê nổi để phục vụ cư dân và du khách.

Thuyền du lịch đi trong hệ thống kênh chằng chịt, có lúc chui qua cầu vòm thấp và hẹp đến mức đầu tôi và trần vòm chỉ cách 30 - 40 cm, có lúc len qua khúc ngoặt hẹp 90 độ nhưng tài công của thuyền vẫn khéo léo xoay được khiến du khách vỗ tay tán thưởng. Khi thuyền đi ra eo biển, tôi đã thấy được cả một quân cảng với tàu chiến và tàu ngầm, thấy bến phà đi Thụy Điển (trước khi có cầu Oresund nối liền), được nghe giới thiệu về Cung điện Amalienborg mà Vua Frederik X và Hoàng hậu đang ở với cửa chính nhìn ra eo biển, về Nhà hát lớn Opera, về tượng Nàng tiên cá đang xoay lưng ra biển… Tôi cũng được chỉ cho xem nơi ở ngày trước của nhà văn H.C. Andersen và trên bờ kênh còn thấy bức họa lớn vẽ chân dung ông. Một giờ đi trên các thủy lộ với những công trình được giới thiệu và những con phố rực rỡ sắc màu đã tạo cho tôi cảm giác ban đầu rất đẹp về Copenhagen như một xứ sở trong cổ tích.

Trở về bến, chúng tôi lên bờ và đi tham quan các công trình xung quanh Quảng trường Kongens Nytorv, nhất là Nhà hát Hoàng gia, Đại sứ quán Pháp (mà ngày trước là Cung điện Thott) và biểu tượng Mỏ neo sắt.

Cầu Oresund - một kỳ quan mới

Đất nước Đan Mạch gồm một bán đảo nối liền với cộng đồng châu Âu và nhiều đảo lớn nhỏ hợp thành.

Trước đây, để kết nối đất nước, Đan Mạch đã xây dựng cầu Lillebaelt (mới) dài 1.700 m, rộng 33,3 m, độ cao thông thuyền 44 m, nối tiếp xa lộ E20 châu Âu đi từ bán đảo Jutland đến đảo Fyn, hoàn thành tháng 10/1970. Đến tháng 6/1988, xây dựng xong cầu Storebaelt (cầu Eo biển lớn) khổng lồ, dài 6.790 m, rộng 31 m, độ cao thông thuyền 65 m, cùng một đường hầm kép dành cho xe lửa dài 8.024 m. Hai hệ thống cầu và hầm trên đã nối Copenhagen vào Liên minh châu Âu bằng đường bộ, đường sắt. Nhưng giao thông giữa Đan Mạch và phần phía Bắc của bán đảo Scandinavia (gồm Thụy Điển, Na Uy, Phần Lan) chưa thông thương được bằng đường bộ, đường sắt cho đến khi có cầu Oresund nối liền giữa Copenhagen của Đan Mạch với thành phố Malmo của Thụy Điển.

Cầu Oresund là một tổ hợp cầu - hầm đường bộ và đường sắt rất lớn, gồm 7,85 km cầu dây văng 2 tầng cho đường bộ 4 làn ở trên và đường sắt 2 làn ở tầng dưới, 4 km trên đảo nhân tạo Peberholm (Đan Mạch) và 4 km hầm phía eo biển Đan Mạch. Tính riêng phần cầu dây văng thì có 5,35 km nằm phía Thụy Điển và 2,5 km ở phía Đan Mạch. Cầu được thông xe từ 2/6/2000 và chính thức khánh thành ngày 1/7/2000 dưới sự chủ tọa của Nữ hoàng Margrethe II của Đan Mạch và Vua Carl XVI Gustav của Thụy Điển. Từ đây, hệ thống đường bộ và đường sắt ở Liên minh châu Âu được thông suốt đến các nước Bắc Âu.

Cuộc trải nghiệm qua cầu Oresund của chúng tôi cũng khá đặc biệt. Hôm đó ăn tối xong ở Copenhagen thì được báo là tối nay sẽ ngủ ở thành phố Malmo của Thụy Điển. Lúc đó, do chưa có khái niệm gì về tổ hợp cầu Oresund nên không ai trong đoàn chú ý và đều lim dim ngủ, mãi đến khi xe đến khách sạn mới biết là mình đã qua Thụy Điển. Hôm sau dậy ăn sáng xong, mới đi tham quan trải nghiệm cầu này từ bờ vịnh phía Thụy Điển. Địa điểm quan sát là từ mỏm Limhamn. Từ đây mọi người đều có thể chứng kiến cây cầu khổng lồ dài gần 8 km bằng mắt thường và cả bằng kính nhìn xa từ một trạm quan sát gần đó. Cầu dài thẳng tắp vắt ngang qua eo biển, xa xa phía chân trời là Copenhagen cách đó gần 16 km. Giữa cầu là nhịp dây văng với 4 cột cao hơn 200 m trên mực nước biển, treo nhịp cầu dài 490 m bằng 80 dây cáp treo, được xem là nhịp cầu treo dây néo dài nhất thế giới và cao hơn mực nước biển trung bình là 57 m. Tôi có thể thấy được nhiều tàu thủy qua lại dưới nhịp treo này.

Lên xe tiếp tục di chuyển trên cầu về phía Copenhagen, thấy rõ cầu có 2 tầng: tầng trên là xa lộ châu Âu E20 gồm 4 làn đường ô tô rộng hơn 23 m, tầng dưới là 2 đường ray xe lửa điện tốc độ cao.

Qua khỏi cầu Oresund là đảo nhân tạo Peberholm (đảo Tiêu) - tên này được đặt là do so sánh tương tự tên đảo Muối - Saltholm ở gần đó, được tạo ra năm 1995 từ 1,6 triệu tấn đá và 6 triệu m^3 cát đào lên trong quá trình thi công hệ thống cầu và hầm này. Đảo nhân tạo diện tích hơn 3 km^2 và dài 4.055 m. Đường bộ và đường sắt tách ra sau khi qua phần cầu và chạy song song trên đảo này.

Sau khi qua đảo sẽ có 4 đường hầm, mỗi đường dài hơn 4 km (kể cả 2 đầu nối vào mỗi hầm), 2 hầm dành cho ô tô và 2 hầm dành cho xe lửa. Trong hầm, xe không được chạy quá 90 km/giờ. Qua khỏi hầm là đảo Amager của Đan Mạch gần sân bay Copenhagen. Tôi được nghe giải thích là eo biển phía Đan Mạch nằm ở Nam đảo nhân tạo Peberholm, các nhà thiết kế đã cân nhắc làm hầm mà không làm cầu dây văng vì sợ các trụ dây văng cao sẽ ảnh hưởng đến sân bay Copenhagen gần đó.

(Còn nữa)



Kênh đào Nyhavn, Copenhagen. Ảnh: CTV

Xu hướng khởi nghiệp mới từ cà phê "TAKE AWAY"

Nhịp sống đô thị ngày càng hối hả đã định hình lại thói quen tiêu dùng của người dân. Thay vì dành hàng giờ ngồi quán xá, nhiều người chọn giải pháp "mua nhanh bán gọn" trên đường đi làm, đi học.

Khả Lê

Nắm bắt xu hướng này, mô hình cà phê mang đi (take away) đang nở rộ tại Đắk Lắk, mở ra cơ hội khởi nghiệp hấp dẫn nhưng cũng đặt ra không ít câu hỏi về tính bền vững cho người trẻ.

Nở rộ quầy cà phê di động

Dạo quanh các tuyến đường lớn tại phường Buôn Ma Thuột như Lê Duẩn, Phan Chu Trinh, Trần Quý Cáp… hay dọc theo các trục quốc lộ qua địa bàn tỉnh, không khó để bắt gặp những chiếc xe đẩy, quầy nước nhỏ gọn bài trí bắt mắt. Chỉ với một máy xay sinh tố, máy pha cà phê mini, vài loại sốt tạo hương vị, cùng tấm biển menu niêm yết giá rõ ràng, những quầy hàng di động này đã sẵn sàng phục vụ lượng lớn khách hàng bận rộn.

Do không mất chi phí thuê mặt bằng lớn, không cần nhiều nhân sự, giá các loại đồ uống tại đây khá "mềm", dao động từ 10.000 đến 25.000 đồng/ly, phù hợp với học sinh, sinh viên, công nhân và người lao động.

Đơn cử như tại Quốc lộ 27 (đoạn qua xã Dray Bhăng), mô hình đồ uống mang đi của chị L.T.T. mới hoạt động chưa đầy ba tháng nhưng đã thu hút lượng khách ổn định. Chị T. chia sẻ: "Ban đầu tôi cũng lo ngại rủi ro nhưng nhận thấy nhu cầu lớn mà vốn đầu tư thấp nên quyết định thử sức. Nhờ chất lượng ổn định và giá hợp lý, trung bình mỗi ngày quán bán được gần 100 ly, đặc biệt đắt hàng vào mùa hè".

Giá phải chăng lại tiện lợi cũng là lý do cà phê "take away" được giới trẻ đặc biệt ưa chuộng. Bạn Hồng Hạnh, sinh viên Trường Đại học Tây Nguyên cho biết: "Tôi thường chọn xe cà phê take away trên đường đến trường vì sự nhanh gọn. Không mất công gửi xe, chỉ cần gọi món theo menu, khoảng 5 phút là đã có ngay ly nước trên tay, tiết kiệm được rất nhiều thời gian".



Xe cà phê take away nhỏ trên đường Lê Duẩn thu hút đông đảo khách hàng mỗi sáng. *Ảnh:* **K. Lê**

Để mô hình phát triển bền vững

Xu hướng cà phê lưu động vốn có nguồn gốc từ nước ngoài, du nhập vào Việt Nam từ lâu nhưng mới thực sự bùng nổ mạnh mẽ vào những năm gần đây, khi nhịp sống và hành vi tiêu dùng chuyển dịch sang tính thực tế và nhanh chóng.

Nhiều bạn trẻ tại Đắk Lắk đã chọn mô hình này để khởi nghiệp. Sau khi hoàn thành các khóa học pha chế và đầu tư khoảng 60 triệu đồng cho quầy kệ, dụng cụ cùng Chứng nhận về an toàn vệ sinh thực phẩm để tạo uy tín, chị D. (phường Buôn Ma Thuột) đã tự tin khởi nghiệp với quầy cà phê lưu động đặt bên lề đường. Chị D. nhìn nhận: "Chi phí thấp, ít rủi ro, dễ quản lý và nhanh thu hồi vốn là ưu điểm lớn nhất. Dù thị trường cạnh tranh nhưng nếu sản phẩm có điểm nhấn, biết "bắt trend" các loại đồ uống mới, bạn vẫn sẽ giữ chân được khách hàng cũ và thu hút khách mới".

Đánh giá về tiềm năng này, ThS. Nguyễn Kiên Nhẫn, đồng sáng lập Cộng đồng Design Thinking, Techfest VN, Trưởng vùng Tây Nguyên Dự án "Bản lĩnh doanh nhân", Giám đốc Công ty Truyền thông và Hướng nghiệp Happy Key phân tích: Đắk Lắk có nền tảng rất thuận lợi khi thương mại - dịch vụ đang tăng trưởng mạnh, tỉnh cũng đẩy mạnh ứng dụng thanh toán số và thương mại điện tử. Đặc biệt, tại khu vực Buôn Ma Thuột, văn hóa thưởng thức cà phê take away có tiềm năng phát triển rõ nét nhờ lợi thế giá hợp lý, tính tiện lợi cao và tối ưu chi phí mặt bằng.

Tuy nhiên, bên cạnh những mặt tích cực như đáp ứng đúng nhu cầu thực tế của đông đảo học sinh, sinh viên, nhân viên văn phòng và người lao động; tạo sinh kế và cơ hội thử sức thị trường với vốn nhỏ cho người khởi nghiệp, mô hình cà phê take away tại Đắk Lắk cũng đối diện với không ít rủi ro do rào cản gia nhập thị trường thấp, số lượng xe đẩy, quầy lưu động mọc lên ngày càng nhiều sẽ tạo nên sự cạnh tranh khốc liệt. Hơn nữa, nhiều người kinh doanh dễ nhầm lẫn giữa "đông khách" với "có lợi nhuận thực tế" khi biên lợi nhuận trên mỗi ly nước mỏng và chi phí hao hụt không nhỏ. Đây chính là áp lực tài chính ẩn giấu sau mô hình khởi nghiệp này.

Bên cạnh đó, sai lầm phổ biến của nhiều startup là ôm đồm quá nhiều món trong một menu nhỏ hẹp, dẫn đến chất lượng dàn trải, mất dấu ấn riêng. Quan trọng hơn nữa đó là vấn đề an toàn thực phẩm bởi nguy cơ từ nguồn gốc nguyên liệu chưa được kiểm định chặt chẽ tại các quầy hàng lưu động tự phát.

Đắk Lắk được mệnh danh là "thủ phủ cà phê" của cả nước - nơi đa số người thưởng thức vẫn trân trọng chiều sâu của hương vị và trải nghiệm. Vì vậy, để mô hình cà phê take away không chỉ là một trào lưu ngắn hạn mà trở thành bước đệm kinh doanh bền vững, các startup cần chú trọng xây dựng chất lượng cốt lõi, minh bạch nguồn gốc nguyên liệu và tạo ra dấu ấn riêng thay vì chạy theo số lượng hay sao chép lẫn nhau.

Lập nghiệp trên đất quê

Song Quỳnh

Không chọn rời quê để tìm cơ hội, một bộ phận thanh niên ở xã Ea Wer đang trở về với đồng đất, tìm cách khai thác những lợi thế còn bỏ ngỏ, tạo dựng sinh kế ngay trên quê hương.

Từ một chuyến về thăm quê chồng ở miền Bắc, chị Nông Thị Mai (SN 1993, dân tộc Tày, ở thôn 1, xã Ea Wer) nảy ra ý tưởng đưa cây dược liệu về trồng ở Ea Wer.

Trở về nhà, chị bắt đầu tìm hiểu và thử nghiệm trồng xạ đen. Không có sẵn nguồn giống tại địa phương, chị tìm mua từ miền Bắc, đồng thời tự tìm hiểu kỹ thuật chăm sóc, theo dõi khả năng thích nghi của cây. Xạ đen nhanh chóng cho thấy sự phù hợp với thổ nhưỡng, khí hậu Ea Wer. Cây ít sâu bệnh, không quá khó chăm sóc và sau khoảng 3 tháng đã có thể cho thu hoạch lứa đầu. Đặc biệt, cây có thể thu hái nhiều đợt trong năm, giúp gia đình có thêm nguồn thu thường xuyên.

Có kết quả bước đầu, chị Mai tiếp tục trồng xen khoảng 120 cây nhàu trên hơn 3 sào cà phê; sau khoảng 2 năm chăm sóc, cây bắt đầu cho thu hoạch và có thể thu hái quanh năm. Tiếp đó, gia đình chị dành khoảng 7 sào đất để trồng cà gai leo, mỗi năm thu hoạch khoảng 1,5 tấn, mang về hơn 90 triệu đồng. Tính chung các loại cây dược liệu, thu nhập mỗi năm khoảng 200 triệu đồng.

Điều quan trọng hơn với chị Mai là mô hình đã giúp gia đình tìm được hướng sử dụng hiệu quả hơn đối với những diện tích đất trước đây cho thu nhập thấp. Sản phẩm sau thu hoạch chủ yếu được cung cấp cho các cơ sở chế biến dược liệu và cửa hàng thuốc, nhờ đó đầu ra tương đối ổn định. Chị Mai chia sẻ: "Đất nào, cây đó. Mình phải tìm hiểu kỹ xem cây có phù hợp với đất và khí hậu ở đây không, rồi mới tính chuyện làm lớn. Khi sản phẩm có đầu ra thì mới yên tâm đầu tư".

Nếu chị Mai chọn cách đa dạng hóa cây trồng để khai thác đất thì chị Nguyễn Thị Nga ở thôn 6 lại tìm cách gia tăng giá trị sản phẩm bằng việc đi sâu hơn vào khâu chế biến.

Sau quá trình tìm hiểu, thử nghiệm và tìm đầu ra, chị Nga hiện duy trì khoảng 2 sào nha đam với 12.000 cây; mang lại nguồn thu bình quân khoảng 15 - 16 triệu đồng/tháng. Không chỉ bán nha đam tươi, một phần sản phẩm được chị Nga sơ chế làm thành phẩm để cung cấp cho các chợ, quán nước, quán chè. Từ chỗ chỉ bán nguyên liệu, chị từng bước tìm cách đưa sản phẩm đến gần người tiêu dùng hơn. Cách làm ấy giúp chị chủ động thêm đầu ra, đồng thời nâng giá trị sản phẩm trên cùng một diện tích đất.



Thanh niên xã Ea Wer tham quan mô hình trồng nha đam của chị Nguyễn Thị Nga. *Ảnh:* **Q. Anh**

Những mô hình như của chị Mai, chị Nga đang góp thêm những gam màu mới vào bức tranh thanh niên phát triển kinh tế ở Ea Wer. Theo anh Đoàn Đức Khánh, Bí thư Đoàn xã Ea Wer, trên địa bàn có nhiều thanh niên có khát vọng làm giàu bằng chính sức lao động của mình. Đoàn xã chú trọng kết nối, hỗ trợ nguồn vốn, giới thiệu và lan tỏa những mô hình làm kinh tế hiệu quả; đồng thời khuyến khích đoàn viên, thanh niên ứng dụng khoa học kỹ thuật, tìm hướng sản xuất phù hợp và liên kết để nâng cao giá trị sản phẩm.

Đắk Lắk Cuối tuần | 9
Số: 422 ngày 8/11/2026

Tăng ưu đãi, kích cầu du lịch cuối năm



Du khách hào hứng check-in trong không gian xanh mát tại Khu du lịch sinh thái Đảo Xanh Eco Farm. *Ảnh:* **T. Hồng**

Thúy Hồng

Những tháng cuối năm, nhiều doanh nghiệp du lịch trên địa bàn tỉnh chủ động triển khai các chương trình khuyến mại với mức giảm giá hấp dẫn, áp dụng cho nhiều dịch vụ từ lưu trú, ăn uống đến tham quan, trải nghiệm. Đây là giải pháp nhằm kích cầu du lịch, thu hút du khách và tạo thêm sức bật cho thị trường trong giai đoạn nước rút.

Đa dạng ưu đãi, tăng sức hút điểm đến

Để thu hút du khách, các doanh nghiệp đã đưa ra nhiều chính sách giảm giá với mức ưu đãi khác nhau. Đáng chú ý, khách sạn Dakruco giảm 40% giá phòng đối với khách đặt phòng kèm dịch vụ ăn uống; Rosa Alba Resort (Tuy Hòa) giảm 30% giá lưu trú; khách sạn Hùng Vương - Tuy Hòa giảm 20% giá phòng và 15% dịch vụ nhà hàng, ăn uống.

Ở nhóm sản phẩm tham quan, trải nghiệm, Trung tâm du lịch Cầu treo Buôn Đôn giảm 50% giá vé tham quan và dịch vụ thuyết minh cho khách. Cụm thác Dray Nur - Gia Long giảm 20% giá tour rafting, tour xe siêu địa hình và 10% dịch vụ lưu trú lều. Khu du lịch cộng đồng KoTam giảm 20% giá vé vào cổng và 10% dịch vụ ăn uống. Riêng Khu du lịch sinh thái Đảo Xanh Eco Farm giảm 40% giá gói trải nghiệm trong ngày, 30% gói trải nghiệm có lưu trú đối với công ty lữ hành và 20 - 25% đối với khách đoàn.

Không chỉ hướng đến khách lẻ, một số đơn vị còn xây dựng chính sách ưu đãi riêng cho khách đoàn, doanh nghiệp và các tổ chức có nhu cầu tổ chức sự kiện. Đơn cử như Sông Ba Farmstay giảm 30% tổng hóa đơn ẩm thực đối với các đoàn đặt tiệc hoặc tổ chức sự kiện từ 100 khách trở lên, đồng thời giảm 15% giá dịch vụ lưu trú; Trung Nguyên Coffee Resort giảm 20% dịch vụ lưu trú, hội nghị và 10 - 15% dịch vụ ăn uống.

Các chương trình có thời gian và điều kiện áp dụng khác nhau nhưng đều hướng đến mục tiêu giảm chi phí cho du khách, tạo thêm lựa chọn cho các chuyến đi và kỳ nghỉ cuối năm.

Theo các doanh nghiệp, trong bối cảnh khách hàng ngày càng cân nhắc kỹ chi phí và có nhiều lựa chọn về điểm đến, giảm giá là giải pháp cần thiết để kích thích nhu cầu. Tuy nhiên, khuyến mại chỉ thực sự phát huy hiệu quả khi đi cùng chất lượng phục vụ, sản phẩm đa dạng và những trải nghiệm đáp ứng kỳ vọng của du khách.

Anh Trần Khánh Minh, Giám đốc Công ty TNHH Đảo Xanh Ecofarm cho biết, bên cạnh các gói giảm giá từ 20 - 40%, đơn vị chú trọng làm mới trải nghiệm gắn với mô hình du lịch xanh, từ môi trường, canh tác, vườn kiểng đến thực phẩm xanh. Đón nhu cầu tổ chức tiệc sinh nhật, tất niên vào dịp cuối năm, doanh nghiệp cũng triển khai chính sách ưu đãi riêng. Theo đó, sau 17 giờ hằng ngày, khách đến khu du lịch chỉ cần sử dụng dịch vụ ẩm thực hoặc mua một ly nước là được vui chơi miễn phí, không phải trả thêm phí sử dụng xe đạp và cano qua sông.

Việc kết hợp ưu đãi giá với đổi mới sản phẩm được kỳ vọng giúp doanh nghiệp duy trì sức hút, giữ chân khách hàng và tạo thêm nguồn thu từ các dịch vụ đi kèm.

Tạo đà tăng trưởng du lịch

Trong bối cảnh cạnh tranh giữa các điểm đến ngày càng lớn, việc doanh nghiệp chủ động chia sẻ chi phí với du khách thông qua các chương trình khuyến mại là một trong những giải pháp để tăng sức cạnh tranh. Dù có thể ảnh hưởng đến lợi nhuận trước mắt nhưng nếu đi cùng chất lượng dịch vụ và trải nghiệm tốt, đây sẽ là cơ hội để tạo dựng uy tín, thu hút khách quay trở lại và duy trì nguồn thu lâu dài.

Trong 10 tháng năm 2026, toàn tỉnh đón 9.037.000 lượt khách, trong đó có 139.800 lượt khách quốc tế; tổng thu du lịch đạt hơn 17.800 tỷ đồng. Để hoàn thành kịch bản điều hành của UBND tỉnh với mục tiêu đón 10 triệu lượt khách và tổng thu 19.227 tỷ đồng trong năm 2026, du lịch Đắk Lắk cần thu hút thêm ít nhất 963.000 lượt khách và đạt khoảng 1.420 tỷ đồng tổng thu trong hai tháng cuối năm.

Theo Phó Giám đốc Sở VH-TT&DL Nguyễn Lê Vũ, để hoàn thành mục tiêu này, bên cạnh các chương trình kích cầu của doanh nghiệp, tỉnh đang tập trung tổ chức nhiều hoạt động văn hóa, thể thao và lễ hội trong những tháng cuối năm. Trong đó có Tuần Văn hóa Đắk Lắk, Ngày hội Thổ cẩm và trình diễn di sản văn hóa phi vật thể cùng các sự kiện thể thao... Đây là những hoạt động góp phần tạo thêm sản phẩm, thu hút du khách và thúc đẩy chi tiêu cho các dịch vụ du lịch.

Sự chủ động của doanh nghiệp trong xây dựng các gói ưu đãi, kết hợp với việc tổ chức các sự kiện văn hóa, thể thao của địa phương sẽ tạo thêm động lực cho thị trường du lịch cuối năm. Qua đó không chỉ hỗ trợ doanh nghiệp cải thiện hoạt động kinh doanh mà còn góp phần thu hút khách, gia tăng mức chi tiêu và thúc đẩy du lịch Đắk Lắk hoàn thành các mục tiêu tăng trưởng năm 2026.

Gỏi cá mai - hương vị biển cả níu chân thực khách

Hoàng Lê

Giữa sự phong phú của ẩm thực miền biển, gỏi cá mai mang một sức hấp dẫn riêng bởi sự thanh tao, tươi ngon và cách hòa quyện gia vị đầy tinh tế. Không cầu kỳ trong cách chế biến, món ăn vẫn đủ sức chinh phục thực khách bằng vị ngọt tự nhiên của cá, chút chua dịu của chanh, cay nồng của ớt và hương thơm bùi béo của đậu phộng rang.

Cá mai có thân hình nhỏ, thon dài, màu trắng đục bên ngoài nhưng phần thịt lại trong veo, săn chắc. Chính đặc điểm ấy tạo nên nét riêng cho món gỏi, vừa giữ được vị ngọt tự nhiên, vừa mang đến cảm giác tươi mát khi thưởng thức.

Để có một đĩa gỏi cá mai ngon, người chế biến phải tỉ mỉ ngay từ khâu sơ chế. Cá sau khi chọn lựa được làm sạch, bỏ đầu, lấy xương thì mang ngâm nước đá để thịt cá thêm săn chắc. Tiếp đến, cá được ướp cùng nước cốt chanh, ớt, tỏi, tiêu, hành, rau và các loại gia vị, để từng thớ thịt thấm đều hương vị. Một chút đậu phộng rang giã nhỏ được thêm vào, tạo nên vị bùi béo, làm món ăn thêm đậm đà.

Điểm thú vị của gỏi cá mai không chỉ nằm ở phần cá tươi mà còn ở cách thưởng thức. Gắp một đũa gỏi cá, cuộn ít bánh tráng, bún tươi, rau xà lách, cải xanh, vài lát chuối xanh rồi đặt lên trên một phần gỏi cá. Tất cả được cuốn gọn ghẽ, chấm vào chén nước mắm tỏi ớt đậm đà. Khi ấy, các tầng hương vị lần lượt lan tỏa. Vị ngọt thanh của cá hòa cùng chút chua nhẹ, cay nồng của gia vị; vị bùi của đậu phộng quyện với sự tươi mát của rau sống. Chén nước chấm góp thêm nét đậm đà khiến mỗi cuốn gỏi trở thành một sự kết hợp hài hòa, vừa dân dã vừa tinh tế.

Có lẽ điều làm nên sức hấp dẫn của gỏi cá mai chính là sự mộc mạc ấy. Không cần những nguyên liệu cầu kỳ hay cách trình bày kiểu cách, món ăn vẫn thể hiện được nét hào sảng của miền biển và sự khéo léo của người dân địa phương trong việc nâng niu hương vị tự nhiên từ biển cả.

Thưởng thức gỏi cá mai cũng là một cách cảm nhận văn hóa ẩm thực xứ Nẫu - nơi những sản vật bình dị được chắt lọc, kết hợp để tạo nên món ngon mang dấu ấn riêng. Để rồi, sau chuyến đi, điều còn đọng lại trong lòng thực khách không chỉ là vị ngọt tươi của cá hay chút cay nồng nơi đầu lưỡi, mà còn là dư vị thân thương, mộc mạc của miền biển.



Gỏi cá mai, món ngon vị biển. *Ảnh:* **K. Chi**

TÌM HIỂU LUẬT TƯ PHÁP NGƯỜI CHƯA THÀNH NIÊN SỐ 59/2024/QH15

***Lời tòa soạn:** Hưởng ứng Cuộc thi trực tuyến tìm hiểu các quy định pháp luật về tư pháp người chưa thành niên do Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật tỉnh tổ chức, Báo và Phát thanh, Truyền hình Đắk Lắk giới thiệu Luật Tư pháp người chưa thành niên số 59/2024/QH15 dưới hình thức hỏi - đáp để bạn đọc nắm bắt những nội dung cơ bản nhất của luật này.*

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên phạm tội được định nghĩa như thế nào?

Trả lời: Người chưa thành niên phạm tội là người phạm tội theo quy định của Bộ luật Hình sự trong độ tuổi từ đủ 14 tuổi đến dưới 18 tuổi.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 1 Điều 3 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Người đại diện của người chưa thành niên bao gồm những ai?

Trả lời: Người đại diện của người chưa thành niên bao gồm: Cha, mẹ; người giám hộ; người do Tòa án chỉ định.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 6 Điều 3 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Thủ tục tố tụng đối với người chưa thành niên phải bảo đảm những yêu cầu gì?

Trả lời: Thủ tục tố tụng đối với người chưa thành niên phải bảo đảm đơn giản, thân thiện, phù hợp với tâm lý, lứa tuổi, mức độ trưởng thành và khả năng nhận thức của người chưa thành niên.

(Cơ sở pháp lý: Điều 6 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên có quyền được thông tin như thế nào?

Trả lời: Người chưa thành niên có quyền được thông tin đầy đủ, kịp thời bằng ngôn từ đơn giản, thân thiện, dễ hiểu về những nội dung liên quan đến việc giải quyết vụ việc, vụ án.

(Cơ sở pháp lý: Điều 8 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Biện pháp xử lý chuyển hướng được ưu tiên áp dụng đối với người chưa thành niên phạm tội trong giai đoạn nào?

Trả lời: Biện pháp xử lý chuyển hướng được ưu tiên áp dụng đối với người chưa thành niên phạm tội trong tất cả các giai đoạn điều tra, truy tố, xét xử.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 1 Điều 11 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Tòa án chỉ áp dụng hình phạt đối với người chưa thành niên phạm tội khi nào?

Trả lời: Tòa án chỉ áp dụng hình phạt đối với người chưa thành niên phạm tội nếu xét thấy việc áp dụng biện pháp xử lý chuyển hướng không bảo đảm hiệu quả giáo dục, phòng ngừa.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 2 Điều 12 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Bí mật cá nhân của người chưa thành niên phải được tôn trọng, bảo vệ trong giai đoạn nào?

Trả lời: Bí mật cá nhân của người chưa thành niên phải được tôn trọng, bảo vệ trong suốt quá trình tiếp nhận, giải quyết nguồn tin về tội phạm, khởi tố, điều tra, truy tố, xét xử, xử lý chuyển hướng, thi hành án và tái hòa nhập cộng đồng.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 1 Điều 13 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Tòa án xét xử kín đối với vụ án hình sự có người chưa thành niên trong trường hợp nào?

Trả lời: Tòa án xét xử kín đối với vụ án hình sự có người chưa thành niên bị xâm hại tình dục hoặc trường hợp đặc biệt khác cần bảo vệ người chưa thành niên.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 2 Điều 13 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên khi tham gia tố tụng hình sự được trợ giúp pháp lý và phiên dịch như thế nào?

Trả lời: Người chưa thành niên khi tham gia tố tụng hình sự được trợ giúp pháp lý và phiên dịch miễn phí.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 3 Điều 14 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Chỉ áp dụng biện pháp tạm giữ, tạm giam đối với người chưa thành niên khi nào?

Trả lời: Chỉ áp dụng biện pháp tạm giữ, tạm giam đối với người chưa thành niên khi có căn cứ cho rằng việc áp dụng các biện pháp ngăn chặn khác không hiệu quả.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 2 Điều 15 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên có quyền tham gia, trình bày ý kiến về những vấn đề liên quan đến quyền, nghĩa vụ của mình trong giai đoạn nào?

Trả lời: Người chưa thành niên có quyền tham gia, trình bày ý kiến về những vấn đề liên quan đến quyền, nghĩa vụ của mình trong suốt quá trình tố tụng.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 1 Điều 17 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Việc thi hành biện pháp giáo dục tại trường giáo dưỡng và thi hành án phạt tù phải bảo đảm điều gì?

Trả lời: Việc thi hành biện pháp giáo dục tại trường giáo dưỡng và thi hành án phạt tù phải bảo đảm người chưa thành niên được bảo vệ, giáo dục, phục hồi và tái hòa nhập cộng đồng.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 1 Điều 19 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên chấp hành án phạt tù tại đâu?

Trả lời: Người chưa thành niên chấp hành án phạt tù tại trại giam, phân trại hoặc khu giam giữ dành riêng cho người chưa thành niên là phạm nhân.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 3 Điều 19 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên là người bị buộc tội có quyền đề nghị áp dụng biện pháp nào?

Trả lời: Người chưa thành niên là người bị buộc tội có quyền đề nghị áp dụng biện pháp xử lý chuyển hướng.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 2 Điều 21 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên là bị hại có quyền được hỗ trợ của ai trong trường hợp cần thiết?

Trả lời: Được sự hỗ trợ của chuyên gia y tế, tâm lý, giáo dục, xã hội học trong trường hợp cần thiết.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 1 Điều 22 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên là phạm nhân có quyền được học văn hóa như thế nào?

Trả lời: Được học văn hóa phù hợp với trình độ theo quy định của pháp luật về giáo dục.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 3 Điều 24 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

✍**Hỏi:** Việc xác định tuổi của người chưa thành niên là người bị buộc tội, bị hại do ai thực hiện?

Trả lời: Việc xác định tuổi của người chưa thành niên là người bị buộc tội, bị hại do cơ quan, người có thẩm quyền tiến hành tố tụng thực hiện theo quy định của pháp luật.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 1 Điều 25 Luật Tư pháp người chưa thành niên)

(Còn nữa)

BÁO VÀ PHÁT THANH, TRUYỀN HÌNH ĐẮK LẮK VÀ SỞ TƯ PHÁP PHỐI HỢP THỰC HIỆN

Ngăn ngừa nguy cơ mất an toàn từ thiết bị bay không người lái

Hoàng Hưng

Trong quá trình khai thác hàng không, đặc biệt ở giai đoạn cất cánh và hạ cánh, máy bay có thể gặp nguy hiểm khi có sự xuất hiện của thiết bị bay không người lái (UAV) trái phép. Nếu xảy ra va chạm, UAV có thể làm hư hỏng phương tiện, dẫn đến sự cố hoặc tai nạn nghiêm trọng, đe dọa tính mạng hành khách và thành viên tổ bay. Bên cạnh đó, các vụ việc còn có thể làm gián đoạn hoạt động khai thác, buộc lực lượng công an, quân sự, an ninh hàng không và các đơn vị liên quan huy động nhân lực, phương tiện để xác minh, truy tìm và xử lý.

Một trong những khó khăn trong công tác phòng ngừa là thiết bị bay có kích thước nhỏ, khả năng di chuyển linh hoạt trong khi người điều khiển có thể đứng cách xa vị trí hoạt động của thiết bị. Nếu người sử dụng thiếu hiểu biết về quy định pháp luật, không nắm rõ phạm vi khu vực cấm bay, hạn chế bay hoặc chủ quan khi điều khiển phương tiện, nguy cơ vi phạm và ảnh hưởng đến hoạt động hàng không có thể gia tăng.

Trước yêu cầu bảo đảm an ninh, an toàn hàng không, Đội An ninh hàng không số 1, Phòng Quản lý xuất nhập cảnh, Công an tỉnh Đắk Lắk đã chủ động phối hợp với các đơn vị chức năng, đoàn thể và chính quyền cơ sở đẩy mạnh tuyên truyền đến người dân sinh sống trong và giáp ranh các khu vực cấm bay, hạn chế bay.

Theo đó, lực lượng chức năng trực tiếp đến các khu dân cư, hộ gia đình để phổ biến quy định pháp luật, cảnh báo nguy cơ mất an toàn hàng không và hướng dẫn người dân nhận biết những khu vực không được phép sử dụng thiết bị bay. Nội dung tuyên truyền tập trung làm rõ trách nhiệm của tổ chức, cá nhân khi sử dụng UAV, flycam; các hành vi bị nghiêm cấm hoặc bị hạn chế.

Cùng với tuyên truyền trực tiếp, lực lượng chức năng đã tổ chức khảo sát, phối hợp lắp đặt 100 biển báo cảnh báo tại các khu vực cấm bay, hạn chế bay. Các biển báo được bố trí ở những vị trí phù hợp, dễ quan sát, thể hiện nội dung cảnh báo và thông tin hướng dẫn để người dân nhận biết, tra cứu thông qua mã QR. Thượng tá Nguyễn Trần Giang, Phó Trưởng Phòng Quản lý xuất nhập cảnh, Công an tỉnh cho biết: Lực lượng kiểm soát an ninh hàng không đã tham mưu lãnh đạo Công an tỉnh, phối hợp với các đơn vị chức năng lắp đặt biển báo tại các khu vực cấm bay, hạn chế bay. Đây không chỉ là giải pháp tăng cường nhận diện những khu vực cần kiểm soát mà còn là hình thức tuyên truyền trực quan, thiết thực, giúp người dân nâng cao ý thức tự giác chấp hành pháp luật về an toàn hàng không.

Hiện nay, trên địa bàn tỉnh có Cảng hàng không Buôn Ma Thuột và Cảng hàng không Tuy Hòa. Các đường bay kết nối với Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh và một số địa phương khác. Bảo đảm hoạt động hàng không an toàn, thông suốt không chỉ là nhiệm vụ của các đơn vị quản lý, khai thác và lực lượng chức năng mà còn đòi hỏi ý thức trách nhiệm của mỗi người dân.

Sức khỏe cho mọi người

Nhận biết sớm TIỀN MÃN KINH, chủ động chăm sóc sức khỏe phụ nữ

Mỹ Hạnh - Bảo Trọng

Tiền mãn kinh là giai đoạn chuyển tiếp tự nhiên trước khi người phụ nữ bước vào thời kỳ mãn kinh. Những thay đổi về nội tiết tố trong giai đoạn này có thể gây ra nhiều vấn đề về tâm lý, sức khỏe. Vì vậy, nhận biết sớm các dấu hiệu, thăm khám định kỳ và chăm sóc sức khỏe đúng cách sẽ giúp phụ nữ vượt qua giai đoạn này an toàn, nhẹ nhàng hơn.

Theo bác sĩ Nguyễn Đức Phú (Khoa Sản, Bệnh viện Đa khoa vùng Tây Nguyên), tiền mãn kinh là giai đoạn chuyển tiếp trước mãn kinh, khi chức năng buồng trứng suy giảm dần dẫn đến sự thay đổi nồng độ hormone sinh dục nữ trong cơ thể. Ở phụ nữ Việt Nam, giai đoạn tiền mãn kinh thường xuất hiện trong độ tuổi từ 45 - 55, tuy nhiên thời điểm bắt đầu có thể khác nhau tùy từng người. Mãn kinh được xác định khi phụ nữ mất kinh liên tiếp 12 tháng và không sử dụng biện pháp tránh thai nội tiết. Nguyên nhân chủ yếu dẫn đến tiền mãn kinh là quá trình suy giảm chức năng buồng trứng theo quy luật tự nhiên. Khi chức năng buồng trứng suy giảm, việc sản xuất hormone estrogen không còn ổn định như trước, từ đó gây ra những thay đổi trong chu kỳ kinh nguyệt và xuất hiện các triệu chứng liên quan. Biểu hiện sớm của tiền mãn kinh thường là rối loạn kinh nguyệt. Chu kỳ có thể ngắn dần, lượng máu kinh ra nhiều hơn hoặc thời gian hành kinh kéo dài. Những thay đổi này có thể khác nhau ở mỗi phụ nữ trong giai đoạn chuyển tiếp trước mãn kinh.

Ở phụ nữ tiền mãn kinh có thể gặp tình trạng bốc hỏa, đổ mồ hôi về đêm, khó ngủ, mệt mỏi. Tình trạng này kéo dài có thể khiến phụ nữ dễ căng thẳng, nhạy cảm, cáu gắt và thay đổi tâm trạng. Những thay đổi này nếu không được chia sẻ và thấu hiểu có thể tác động đến hạnh phúc gia đình, chất lượng cuộc sống và hiệu quả công việc. Ngoài ra, ở phụ nữ tiền mãn kinh còn có những thay đổi về phân bố mỡ, độ đàn hồi của da và sức khỏe hệ cơ xương khớp. Niêm mạc âm đạo và đường tiết niệu có thể trở nên mỏng, khô hơn, dẫn đến khô âm đạo, đau khi quan hệ, tiểu nhiều lần hoặc tiểu gấp. Các biểu hiện này ảnh hưởng đến sinh hoạt vợ chồng, đồng thời có thể làm tăng nguy cơ gặp một số vấn đề về tiết niệu, sinh dục.



Bác sĩ Bệnh viện Đa khoa vùng Tây Nguyên tư vấn cho bệnh nhân đang trong giai đoạn tiền mãn kinh. *Ảnh:* **H. Trọng**

Đặc biệt, rối loạn kinh nguyệt cũng có thể gây xuất huyết tử cung bất thường, với biểu hiện ra máu kéo dài hoặc lượng máu nhiều. Nếu tình trạng này diễn ra thường xuyên, người phụ nữ có thể bị thiếu máu, mệt mỏi, suy giảm thể trạng. Đây không phải lúc nào cũng là biểu hiện đơn thuần của tiền mãn kinh mà còn có thể liên quan đến u xơ tử cung, polyp nội mạc tử cung, tăng sinh nội mạc tử cung hoặc các bệnh lý ác tính. Vì vậy, chị em không nên tự chẩn đoán hay tự điều trị khi xuất hiện những dấu hiệu bất thường.

Bác sĩ Nguyễn Đức Phú khuyến cáo, tiền mãn kinh là quá trình sinh lý tự nhiên, khi bước vào độ tuổi 45 - 55, phụ nữ cần quan tâm đến những thay đổi của cơ thể, theo dõi chu kỳ kinh nguyệt và khám phụ khoa định kỳ. Khi có biểu hiện rong kinh, ra máu nhiều, ra máu kéo dài, ra máu sau quan hệ hoặc ra máu âm đạo sau khi đã mãn kinh, cần đến cơ sở y tế để được kiểm tra. Trường hợp ra máu ồ ạt kèm chóng mặt, choáng hoặc mệt lả cần được cấp cứu kịp thời. Tùy triệu chứng, bác sĩ có thể chỉ định xét nghiệm máu, siêu âm hoặc các phương pháp kiểm tra chuyên sâu phù hợp; qua đó tư vấn phương án theo dõi và điều trị phù hợp.

Bên cạnh đó, phụ nữ ở độ tuổi này cần chú ý chế độ dinh dưỡng và vận động hợp lý. Nên ăn đa dạng thực phẩm, tăng cường rau xanh, trái cây, thực phẩm giàu chất xơ, protein và các nguồn canxi phù hợp; bổ sung vitamin D và sắt khi có nhu cầu hoặc theo chỉ định của nhân viên y tế. Duy trì vận động thường xuyên như đi bộ, đạp xe, tập các bài tập sức mạnh và thăng bằng phù hợp với thể trạng giúp tăng cường sức khỏe tim mạch, duy trì khối cơ, bảo vệ xương và cải thiện tinh thần. Đồng thời cần ngủ đủ giấc, giữ cân nặng hợp lý, thực hành các biện pháp thư giãn và chia sẻ những khó khăn về tâm lý với người thân hoặc chuyên gia y tế khi cần thiết.

Đối với các triệu chứng ảnh hưởng nhiều đến chất lượng cuộc sống, bác sĩ có thể cân nhắc các phương pháp điều trị phù hợp, trong đó có liệu pháp hormone mãn kinh ở những trường hợp có chỉ định. Tuy nhiên, liệu pháp này không phù hợp với tất cả phụ nữ và cần được bác sĩ đánh giá lợi ích, nguy cơ, tiền sử bệnh, đặc biệt là các yếu tố liên quan đến tim mạch, huyết khối và ung thư trước khi sử dụng. Người bệnh không tự ý dùng hormone, thuốc nam, thuốc nội tiết hoặc các sản phẩm không rõ nguồn gốc để điều trị tiền mãn kinh. Ngoài ra, sự thấu hiểu, chia sẻ từ gia đình sẽ giúp phụ nữ giảm áp lực tâm lý, tự tin hơn trong giai đoạn có nhiều thay đổi về thể chất và tinh thần.

Cẩn trọng khi sử dụng thuốc nam

Việc tin theo lời truyền miệng, quảng cáo trên mạng xã hội để tự mua, tự sử dụng các loại thuốc nam đang tiềm ẩn nhiều nguy cơ đối với sức khỏe người bệnh.

Bằng Giang

Thời gian qua, tại các cơ sở y tế đã ghi nhận nhiều trường hợp người bệnh nhập viện khi bệnh đã diễn biến nặng sau một thời gian tự điều trị bằng thuốc nam. Đơn cử như bệnh nhân C.T.T.Y. (60 tuổi, ở xã Ea Kly) bị sỏi thận nhưng tự mua các sản phẩm được giới thiệu có khả năng tan sỏi, cùng một số bài thuốc nam, thảo dược về sử dụng.

Sau một thời gian tự điều trị, bệnh nhân xuất hiện đau bụng dưới, sốt cao nhưng vẫn tiếp tục mua thuốc về uống. Khi được đưa đến Bệnh viện Đa khoa vùng Tây Nguyên, bệnh nhân đã trong tình trạng khó thở, suy thận, sốt, mệt và nhiễm trùng máu. Qua thăm khám và xét nghiệm, các bác sĩ chẩn đoán bệnh nhân bị sỏi hai bên gây bế tắc đường tiết niệu, thận ứ mủ, suy thận. Bệnh nhân phải được can thiệp cấp cứu nhằm giải quyết tình trạng tắc nghẽn, nhiễm khuẩn trước khi tiếp tục phẫu thuật điều trị sỏi.

Nguy cơ còn đến từ việc sử dụng những sản phẩm không rõ thành phần, nguồn gốc trong thời gian dài. Khoa Hồi sức tích cực, chống độc (Bệnh viện Đa khoa vùng Tây Nguyên) từng tiếp nhận bệnh nhân P.T.T. (60 tuổi, phường Tân Lập) có tiền sử tăng huyết áp, đái tháo đường, suy tim, suy thận mạn và gút. Người bệnh đã tự mua, sử dụng trong thời gian dài một sản phẩm được quảng cáo là thuốc nam gia truyền, có thể chữa nhiều bệnh, với mục đích điều trị đau xương khớp. Kết quả kiểm nghiệm sau đó phát hiện sản phẩm có thành phần corticoid với hàm lượng cao. Sau khi xác định nguyên nhân và điều trị phù hợp, tình trạng sức khỏe của bệnh nhân mới được cải thiện.

Thời gian qua, cơ quan chức năng đã phát hiện, triệt phá nhiều vụ sản xuất, buôn bán thuốc giả, thuốc không rõ nguồn gốc và sản phẩm lưu hành trái phép. Sau khi các đường dây sản xuất, buôn bán thuốc giả quy mô lớn bị phát hiện, Cục Quản lý Dược (Bộ Y tế) đã phát đi cảnh báo về thuốc giả, thuốc lưu hành trái phép; trong đó có những sản phẩm giả mạo thuốc đã được cấp phép và những sản phẩm chưa được cấp giấy đăng ký lưu hành. Ngành y tế khuyến cáo người dân cần kiểm tra nguồn gốc, thông tin sản phẩm, không mua và sử dụng thuốc không rõ thành phần hoặc không được phép lưu hành.



Việc sử dụng các vị thuốc y học cổ truyền cần đúng công dụng, liều lượng và phù hợp với tình trạng người bệnh. *Ảnh:* **B. Giang**

Cảnh báo về việc tự ý sử dụng không đồng nghĩa với phủ nhận giá trị của thuốc nam. Với nguồn dược liệu phong phú, thuốc nam có vai trò trong chăm sóc sức khỏe và hỗ trợ điều trị bệnh. Tại Đắk Lắk, cán bộ, hội viên Hội Đông y tỉnh đã xây dựng và duy trì hơn 150 vườn thuốc cùng trên 11.000 khóm thuốc gia đình, góp phần bảo tồn nguồn cây thuốc tại chỗ và phục vụ chăm sóc sức khỏe cộng đồng.

Y học cổ truyền và y học hiện đại có thể phối hợp trong điều trị nhưng cần sự hướng dẫn của người có chuyên môn. Người bệnh không nên tự ý kết hợp, thay thế hoặc ngừng thuốc đang điều trị. Đặc biệt, cần thận trọng, không vội tin quảng cáo trên mạng xã hội về những sản phẩm gắn mác "thuốc nam", "thuốc gia truyền", "đặc trị"; khi mắc bệnh cần đến cơ sở khám, chữa bệnh được cấp phép để được tư vấn, điều trị phù hợp.

Chong đèn dầu ĐÓNG CHẤN

Khi chiều buông, trên đầm Ô Loan (xã Ô Loan), những người làm nghề đóng chấn lại chuẩn bị ngư cụ, chèo sõng ra đầm, bắt đầu một đêm mưu sinh. Dưới ánh đèn dầu leo lét, họ cần mẫn với công việc đã gắn bó qua nhiều năm tháng, góp phần lưu giữ phương thức đánh bắt thủy sản truyền thống của cư dân vùng đầm.

Ngọc Thắng *(thực hiện)*



Ngư dân châm dầu, kiểm tra tim bấc và các bộ phận che chắn trước khi đưa đèn xuống sõng. Chiếc đèn dầu được đặt trên tấm gỗ nhỏ, dùng chai nhựa cắt đáy và bộ phận chắn gió để giữ ngọn lửa ổn định trước gió đầm.



Ngư dân lần lượt cố định các tấm chấn bằng cách cắm 3 cây sào, 2 cây cắm ở miệng chấn và 1 cây cắm ở yếm chấn (rốn chấn); đồng thời điều chỉnh miệng chấn và rốn chấn đúng vị trí để đón tôm, cá theo dòng nước.

Từ tháng 9 đến tháng 12, mùa nước lớn, nước từ sông Kỳ Lộ đổ về, mang theo nguồn thức ăn tự nhiên, tạo điều kiện cho tôm, cá sinh trưởng. Đây cũng là thời điểm nghề đóng chấn bước vào mùa khai thác cao điểm. Khi chiều buông trên đầm Ô Loan, những chiếc sõng nhỏ lại rời bến, mang theo ngư cụ và những ngọn đèn dầu đã được chuẩn bị cẩn thận.





Đèn dầu được treo trên các tấm chấn, ánh sáng thu hút tôm, cá vào khu vực bẫy. Ông Huỳnh Văn Trọng (69 tuổi) gắn bó với nghề chong đèn dầu hơn 45 năm cho biết: "Linh hồn của nghề đánh bắt này là những cây đèn để đóng chấn...".



Những đốm sáng đỏ hồng từ đèn dầu trải trên mặt đầm, tạo nên khung cảnh lao động đặc trưng của cư dân Ô Loan khi đêm xuống.



Không chỉ là kế sinh nhai, những ánh đèn dầu giữa đầm Ô Loan còn lưu giữ nếp sống gắn bó với sông nước. Việc khai thác hợp lý, không sử dụng phương thức đánh bắt mang tính hủy diệt và bảo vệ môi trường là điều kiện quan trọng để nguồn lợi thủy sản duy trì lâu dài.

● Giám đốc: ĐÀO PHẠM HOÀNG QUYÊN ●Giấy phép xuất bản số 31/GP-BTTTT ngày 21/01/2022 của Bộ TT-TT ● ISSN 8868
● In tại Công ty TNHH Một thành viên In Đắk Lắk ● Số lượng in 1.198 tờ ● Khuôn khổ 29x42cm ● 12 trang ● Giá 7.500 đồng